

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Majandusaasta aruanne

Majandusaasta

1. jaanuar 2002 - 31. detsember 2002

Address	Endla 4, 10142 Tallinn
Registrikood	8 0 0 0 5 0 6 9
Tegevjuht	Kristina Mänd, juhataja
Sidevahendid	tel (0) 626 3309 faks (0) 626 3310 e-post info@ngo.ee
Põhitegevusala	avalikes huvides tegutsevate mittetulunduslike organisatsioonide ühistegevuse arendamine
Ettevõtluse vorm	mittetulundusühing

SISUKORD

MAJANDUSAASTA ARUANDE EESSÕNA JA ALLKIRJAD

TEGEVUSARUANNE 2002

- I Sissejuhatus
- II Üldaruanne
- III Tegevusaruanne
- IV Kokkuvõte
- V Tulude ja kulude analüütiline aruanne
- VI Raamatupidamise aastaaruanne

AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

MAJANDUSAASTA ARUANDE EESSÕNA JA ALLKIRJAD

EMSL on koostanud ettevõtte majandusaasta aruande 01.01.2002 - 31.12.2002 kestnud majandusaasta kohta. Majandusaasta aruanne on koostatud lähtuvalt 20. novembril 2002 vastu võetud Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusest ning raamatupidamisarvestuse heast tavast. Käesolev majandusaasta aruanne koosneb järgmistest osadest: tegevusaruanne, bilanss, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne ja audiitori järeldusotsus.

Käesoleva majandusaasta aruande on kinnitanud ja sellele on alla kirjutanud EMSLi juhatuse ja nõukogu liikmed:

<i>Nimi</i>	<i>Allkiri</i>	<i>Kuupäev</i>
Kristina Mänd /juhatuse liige/.....	“.....”.....	2003
Lagle Parek /nõukogu esimees/.....	“.....”.....	2003
Mall Hellam /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003
Reet Laja /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003
Mari Suurväli /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003
Toomas Trapido /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003
Reet Valing /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003
Jaak Võsa /nõukogu liige/.....	“.....”.....	2003

EESTI MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE LIIT
TEGEVUSARUANNE 2002

Koostanud: Kristina Mänd
EMSLi juhataja
28.02.2003.a.

Heaks kiitnud: EMSLi nõukogu
05.03.2003.a.

Kinnitanud: EMSLi üldkoosolek
27.03.2003.a.

SISUKORD

I

SISSEJUHATUS	7
1. EMSLi BÜROO	9
1.1 Töötajad	9
1.2 Ruumid	9
2. SISEMINE ARENG JA ÜLESANDED	9
2.1 EMSLi tööd reguleerivad dokumendid	9
2.2 EMSLi töötajate osalemine koolitustel	9
2.3 EMSLi arendamine (BAPPi projekt)	10
EMSL OSALES BAPPi POOLT KORRALDATUD ORGANISATSIOONI ARENDUSTEGEVUSE KONKURSIL KATUSORGANISATSIOONIDELE NING SAI TOETUSE OMA SISEMISEKS ARENDAMISEKS. PROJEKTI EESMÄRGIKS OLI TÕSTA EMSLi ENDA SUUTLIKKUST. KESKENDUSIME KOLMELE ÜLESANDELE: SISESED TEGEVUSED, LIIKMETELE SUUNATUD TEGEVUSED JA SEKTORI TASANDILE ETTEVÕETAVAD TEGEVUSED. 10	
3. EMSLi LIIKMED	11
<i>EMSLi liikmesorganisatsioonid asuvad kõikjal üle Eesti, millest enamus on siiski koondunud Tallinna. EMSLi liikmed on tegevad sotsiaal-, õigus-, haridus-, võrdõiguslikkuse, keskkonna säästlikkuse ja maaelu arendamise valdkonnas.</i>	<i>11</i>
<i>31.12.2002.a. seisuga oli EMSLi liikmeskonnast 30 sihtasutused ja 60 mittetulundusühingud. Tallinnast oli 61 liiget (68%), Tartust 13 (14%) ning 16 (18%) mujalt Eestist (Raplast 2, Jõgevalt 1, Valgast 2, Pärnust 1, Kihnu 1, Märjamaalt 1, Kiviõlist 1, Jõhvist 1, Väike-Maarjast 1, Narva-Jõesuust 1, Võlumäelt 1, Nõost 1, Tagulast 1, Hanilast 1).</i>	<i>11</i>
<i>Teabepäevadel, koolitustel ja üritustel osalejate nimekirjade ning klientide andmebaasi põhjal tõusis liikmete aktiivsus EMSLi töös. Paranenud on ka liikmete kohustuste täitmine (75% liikmetest on liikmemaks õigeaegselt tasunud). Liikmete osalemine EMSLi üritustel: majandusaasta aruande ja maksustamisküsimuste teabepäevadel osales 20 EMSLi liiget, sotsiaalühenduste koolitusest võttis osa 25 EMSLi liiget, suvekoolist 29 esindajat eri liikmesorganisatsioonist ning projektikirjutamise koolitusest 9 liikmesorganisatsiooni esindajat.</i>	<i>11</i>
<i>Korrastus olemasolev liikmeskond ja EMSLi töös aastaid mitteosalenud ning liikmemaksu tasumata jätnud liikmed arvati 2002.a. alguses liikmeskonnast välja. 31.12.2001.a. seisuga oli EMSLil 126 liiget. 01.01.2002.a. arvati tasumata liikmemaksude pärast välja 35 liiget. 2002.a. jooksul esitasid taotluse väljaastumiseks 3 liiget ja EMSL ise arvas välja 3 liiget. Vastu võttis EMSLi nõukogu 10 kandidaadist 5. Seega on EMSLil seisuga 30.12.2002.a. 90 liiget, enamus tuntud ja suured organisatsioonid.</i>	<i>11</i>
3.1 Liikmemaksud	11
3.2 Liikmete andmebaas	11
<i>Saadud informatsioon andmete muutumise kohta paneme üles EMSLi kodulehele ja oma sisesesse andmebaasi. Lisaks täiendame pidevalt oma liikmete kaustu ka paber kandjate näol.</i>	<i>11</i>
3.3 Teenused liikmetele	11
4. EMSLi NÕUKOGU	12
5. EMSLi ÜLDKOOSOLEKUD	13
5.1 Esimene üldkoosolek 16.03.2002	13
5.2 Teine üldkoosolek 01.11.2002	13
6. EMSLi LIIKMELISUS	13
6.1 Avaliku Sõna Nõukogu	13
6.2 Ameerika Kaubandus - Tööstuskoda (ACCE)	14
6.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) ja Eesti Vabariigi vaheline ühine nõuandekomitee	14
6.4 Civicus	14
7. EMSLi TEGEVUSE RAHASTAMINE	14
7.1 Rahastatud ettepanekud ja projektid 2002.a	14
7.2 Esitatud projektid, mis said eitava vastuse 2002.a	15
7.3 Esitatud projektid 2002.a. ja varem, mis ootavad vastust	16
7.4 EMSLi osalemine hangetes	16
8. AVALIKKUSSUHTED	16
<i>Eesmärke viiakse ellu ja rolle täidetakse kahe programmi kaudu: Info- ja tugiprogramm ning Arenguprogramm.</i>	<i>17</i>
1. INFO- JA TUGIPROGRAMM	17
1.1 EMSLi infokeskus	17
SOTSIAALKÜSIMUSTEGA TEGELEVATE ÜHENDUSTE TUGEVDAMINE (PROJEKT)	18

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL)

1.2 EMSLi väljaanded ja trükised.....	20
1.3 MTÜde tugikeskuste võrgustik.....	20
1.3.2 Tugikeskuste töö koordineerimine.....	22
1.3.3 Tugikeskuste koordinaatorite koolitused.....	22
1.3.4 Eesti MTÜde tugivõrgustiku toetamine ja vahendite leidmine.....	22
1.3.5 Tugikeskuste strateegia väljatöötamine ja täiustamine.....	23
2. ARENGUPROGRAMM.....	23
2.1 Kodanikuühiskonna arendamine.....	23
TÖÖ EMÜ ESINDUSKOGUS.....	23
EESTI TEINE EMÜ SUURKOGU.....	24
EKAK RIIGIKOGUS.....	24
RIIGIKOGU.....	24
EV SISEMINISTEERIUM.....	25
EV RAHANDUSMINISTEERIUM.....	25
KOHALIKUD OMAVALITSUSED (KOV).....	25
RIIGIAMETNIKE KOOLITAMINE.....	25
Suhted erasektoriga ja ettevõtetega.....	26
2.1.4 FILANTROOPIA ARENDAMINE (ARENDUSPROJEKT).....	26
2.1.5 Seadusloome.....	28
Statistika.....	28
Ühenduste elujõulisus.....	28
2.2 Koostöö ja ühishuviprojektid.....	29
2.2.2 "Euroopa Eestisse".....	30
2.3 Suurüritused.....	32
2.4 Rahvusvaheline tegevus.....	33
IV	
.....	
KOKKUVÕTE	36
V	TULUDE JA KULUDE ANALÜÜTILINE
ARUANNE	37
01.01.-31.12.2002.A.	37
VI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	39
BILANSS	39
TULEMIARUANNE	41
RAHAVOOGUDE ARUANNE	43
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	44
LISA 1 – ARVESTUSPÕHIMÕTTED.....	44
LISA 2 – PÕHIVARA.....	46
LISA 3 – ERALDISED.....	46
AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS	47

Käesolev on Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) 2002.a. tegevus- ja finantsaruanne. Aruanne on jagatud viieks osaks. Sissejuhatus annab ülevaate EMSLi põhiväärtustest ja kokkuvõtte möödunud aasta tegevustest, üldaruanne annab ülevaate EMSLi töökorraldusest, liikmetest, nõukogust, tegevbüroost, varade arendamisest ning avalikkussuhetest, tegevusaruanne annab ülevaate EMSLi kahe programmi (Info- ja tugiprogramm ning Arenguprogramm) raames teostatud tegevustest, projektidest ja üritustest ning finantsaruanne annab ülevaate EMSLi eelarvest, tuludest ja kuludest.

I SISSEJUHATUS

19.06.2002.a. vaatas EMSLi nõukogu läbi ja hindas EMSLi põhikirjalist eesmärki, 2000.a. sügisel nõukogu poolt heakskiidetud missiooni ja suundi ning EMSLi juhataja poolt välja pakutud programmilist tööjaotust, mis asendas varasema keskuste (Koolituskeskus, Infokeskus, Vabatahtlike Keskus) süsteemi. EMSLi nõukogu leidis, et olemasolevad põhimõtted on sobivad, selged ja arusaadavad, tulevikku suunatud, arvestavad keskkonnaga ega ole EMSLi tegevusele takistuseks.

EMSLi missioon - Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL) on Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste avalike huvide ühiseks teostamiseks ja kaitseks asutatud liikmesorganisatsioon, mis oma tegevusega annab panuse tasakaalustatud ühiskonna kujundamiseks.

EMSLi põhieesmärgid - Eestis tegutsevate mittetulundusühingute ja sihtasutuste ühistegevuse arendamine, liikmete ühiste huvide eest seismine, ühistegevuse heade tavade tutvustamine ja rakendamine ning avalikkuse ja oma liikmete kaasamine kodanikuühiskonna arendamisse Eestis.

EMSLil on kaks programmi oma eesmärkide saavutamiseks - **Info- ja tugiprogramm**, mis tegeleb klientidele info, nõustamise, koolituse, trükiste ja muu vajaliku pakkumisega nii Tallinnas kui üheksas piirkondlikus tugikeskuses üle Eesti, ja **Arenguprogramm**, mis hõlmab kodanikuühiskonna arendamist, seadusloomet, koostööprojekte, suurürituste korraldamist ja rahvusvahelisi projekte.

EMSL näeb ennast demokraatliku, jätkusuutliku ja uuendusliku liiduna, mis tegutseb oma liikmete huvides ja esindab neid. EMSL on kodanikualgatust edendav, selle arenguid ning suundi jälgiv ja hindav organisatsioon Eestis, mis on võrdväärne ja usaldusväärne partner teistele organisatsioonidele, valitsusasutustele, ettevõtetele ning kodanikele Eesti kodanikuühiskonna loomisel.

EMSL on 2002 väga aktiivselt ja tõhusalt ajanud mittetulundussektori ühiseid asju. Eelkõige tuleks mainida aktiivset osalust Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni (EKAK) ettevalmistamisel ja osalemise. EKAKi vastuvõtmine Riigikogus ei ole küll ainult 2002. aasta töö tulemus, kuid sündmus ise on teiste saavutuste hulgas tähelepanu väärivaim. Lisaks EKAKile oli 2002.a. märkimisväärne EMSLi osalemine üldises kodanikuühiskonna arendamises: EMÜ, pöördumised ministeeriumide ja töögruppide poole, kohtumised Siseministeeriumiga ja Riigikogu liikmetega, valimiseelne avalik kuulamine erakondadele.

EMSL andis suure panuse ühenduste eetikoakoodeksi loomisesse. See on vajalik dokument, mida tuleb jõudsamalt tutvustada ning järgida.

2002.a. jätkus tugikeskuste nõustamistegevus maakondades. Mitmes kohas on tugikeskus kohaliku mittetulundustegevuse võrgustiku mootor. Töö kohalike tugikeskustega aitab vähendada ka geograafilisi vahesid. Tänu tugikeskustele on paranenud ühenduste suhted kohaliku omavalitsusega, kõik liigub sinna poole, et kolmanda sektoriga hakatakse tasapisi arvestama.

Kevadel toimusid väga edukad ja nõutud koolitused sotsiaalküsimustega tegelevatele ühendustele. Neljandat aastat korraldas EMSL suvekooli, mis oli endiselt väga populaarne, samas oli näha, et muuta oleks vaja stiili ning lisada midagi uut.

EMSL ise jagas infot oma meililistide kaudu ning EMSLil on hästi toimiv ja külastatav kodulehekül.

EMSLi trükised on väga populaarsed. Neli korda aastas ilmus Infoleht, mis on mittetulundusliku tegevuse kõige parem kajastaja sektori enda poolt. Lisaks andis EMSL välja kogumiku 2001.a. konverentsist ning Philip Morris OÜ toel käsiraamatu heategevusest ettevõtjatele.

Jätkusuutlikkuse ümarlaud maakondades olid üks mittetulundussektori olukorra hindamiseks vajalikumaid projekte. Esiteks sai EMSL infot, millised on üle-eestilised probleemid ja tugevused — millele peaks/võiks EMSL edaspidi keskenduda. Teiseks oli igati mõttekas hakata välja arendama süsteemi, kus maakonnad saavad endid omavahel võrrelda — innustus paremini

tegutsemiseks ning teistelt õppimiseks. Kolmandaks on see hariduslik projekt — millele peaksid osalised maakonnas edaspidi rohkem tähelepanu pöörama.

Märkimist vajavad ka EMSLi töötajate sagedased esinemised ajakirjanduses — saade “Kolmas sektor”, artiklid ajalehtedes, esinemised raadios, üleskutse enne valimisi ja jalgpall-heategevusürituse asjalik kriitika. Artiklid tehakse EMSLi kodulehekülje kaudu kättesaadavaks.

Sektorile tähelepanu pööramiseks ja tegijate tunnustamiseks korraldas EMSL kuuendat korda aasta tegijate tunnustamisürituse.

EMSLi rahvusvaheline tegevus oli väga selge suunitlusega. Peamine rõhk oli suunatud Eesti ühenduste edu ja EKAKi selgitamisele ja jagamisele. EMSL ise korraldas kaks välisreisi, kuhu kaasati teisi ühendusi. Töötajate peamine huvi õppida puudutas filantroopiaga seonduvat, Euroopa Liidu temaatikat ning majandustegevuse arendamist.

Euroopa Liit on EMSLi tegevuse osa ning 2002.a. liitus EMSL aktiivselt struktuurifondide kasutamise ettevalmistamise protsessi ning osales tööruhmades sotsiaalse partnerina.

Endiselt keeruline oli suhtlemine Siseministeeriumiga, mida võimendas siseminister Ain Seppiku poolt suvel väljaõeldud solvangud ja valed ühenduste aadressid.

Areng EMSLi siseasjades oli 2002.a. samuti märkimisväärne. Toimusid muudatused nõukogus, valiti uus esimees, Lagle Parek. Paranes suhtlemine liikmetega. EMSL kaasab liikmeid erinevaid otsuseid nõudvatesse tegevustesse, levitab regulaarselt infot ning hoolitseb, et liikmetega oleks pidev side. EMSLi tegevust kontrollib audiitor Taavo Savik, S&S Konsultatsiooni AS-st.

Uute edukate tegevustena alustas EMSL filantroopia projektiga: anti välja õpetlik trükis ettevõtetele, Äripäeva konverentsil korraldati vastav paneel, Eestisse toodi MTV asepresident kõnelema ärimeestele koostööst ühendustega, avaldati mitmeid artikleid ajakirjanduses, korraldati koolitusi ja jagati selgitusi maksupoliitika teemal. Peame Äripäeva konverentsil diskussiooni tekitamine üheks olulisemaks saavutuseks - väikeste ressurssidega otse sihtgrupini.

Paljud koostööpartnerid peavad oskust ühendada inimesi mitteformaalse suhtlemise kaudu EMSLi üheks tugevaimaks küljeks. EMSLi üheks ülesandeks on ühtlustada ja kokku tuua kolmanda sektori organisatsioonid ning kõikidel EMSLi koolitustel, suvekoolidel jne on see roll täita. EMSL loob ruumi mitmekesisusele.

EMSLil on lisandunud 2002.a. palju toetajaid ning EMSL on mittetulundustegevuse ja kodanikuühiskonna tunnustatud ekspert. EMSLi sissetulek projektidest, sihtfinantseerimisest, liikmemaksudest, teenuste müügist, vahendustasudest ning koolitustest oli 2002.a. 3,779,132 krooni, liikmemaksud moodustasid 2%, sihtfinantseerimine 58%, projektipõhine finantseerimine 30,5%, vahendustasu ja teenused 5,2% ning tagasimaksud 3,8%. EMSLi nõukogu liikmed tegid eraannetusi (0,04%).

II ÜLDARUANNE

Üldaruandes anname ülevaate EMSLi büroo, töötajate ja nõukogu tegevusest.

1. EMSLi BÜROO

1.1 Töötajad

EMSLi büroos töötas 01.01.-31.12.2002.a. neli inimest: juhataja, raamatupidaja, info- ja tugiprogrammi juht ning info- ja tugiprogrammi assistent. Tööle võeti projektikoordinaator (01.05.-31.12.2002), kelle tööülesandeks on filantroopia projekti koordineerimine. Vahetus info- ja tugiprogrammi assistent. Lisaks bürootöötajatele kasutas EMSL lepingu alusel juristi, IT-spetsialisti ning Interneti spetsialisti teenuseid.

Antud hetkel on selline töötajate arv piisav, kuigi kõik töötajad on rakendatud viimase piirini. Kahjuks ei võimalda ressursid tööle võtta rohkem inimesi. Vaja oleks inglise keele oskusega arenguprogrammi juhti, kelle ülesandeks oleks eesmärkidele vastavalt ettevõtmiste kujundamine ning projektide koostamine.

1.2 Ruumid

Aasta lõpus toimus tubade ümberkolimine. EMSLi kasutab praegu kolme ruumi (115,6m²) ja üldpinda on arvestatud 11,1 m². Vastavalt lepingule tasume renti 70kr/m² ja üldpinna eest 10kr/m². Seega on meie rendikulu ilma muude lisadeta 8,203 krooni kuus. Kasumit mittetaotlevale mittetulundusühingule on seda palju. Samas majas asuvad ka teised ühendid, kes tasuvad näiteks 35kr/m² ning enampakkumisel ruumi saanud firma 63kr/m².

Seetõttu taotlesime Tallinna kesklinna valitsuselt, et EMSLi ruumide rendihinda alandatakse. Kesklinna vanem E. Siigur leidis, et see pole läbipaistev rahastamine ning arvas, et projekt on ikka kõige õigem. Leiti, et meie taotlus ei ole põhjendatud ja me jätkame protsessiga.

Meie üürileping lõppeb 17.07.2003.a. ja tõenäoliselt otsime uued ruumid. Tehniliselt on EMSLi kontor hästi varustatud.

2. SISEMINE ARENG JA ÜLESANDED

EMSL vaatab regulaarselt üle oma tööd reguleerivad materjalid ning teeb tegevusanalüüsi. Alates 2002.a. kasutab EMSL on töö kontrollimiseks ka audiitori teenuseid. Nõukogu nimetas audiitoriks Taavo Saviku, S&S Konsultatsiooni AS-st.

EMSL on võtnud suuna ka oma majandustegevuse arendamisele ning 2002.a. teeniti 5% tuludest oma teenuste ja trükiste müügist. Peamised teenused on teabepäevade korraldamine, koolitused ning uuringute läbiviimise korraldamine kliendile.

2.1 EMSLi tööd reguleerivad dokumendid

- Eesti mittetulundusühingute seadus; Eesti sihtasutuste seadus;
- EMSLi põhikiri. Vastu võetud EMSLi üldkoosoleku poolt 16.03.2002;
- EMSLi töökorraldus. Kinnitanud EMSLi nõukogu 11.12.2000;
- EMSLi nõukogu töökorraldus, nõukogu liikmete õigused ja kohustused. Kinnitanud EMSLi nõukogu 19.06.2002;
- EMSLi töötajate ametijuhendid. Kinnitanud EMSLi juhataja jooksvalt;
- EMSLi arengukava kuni 2005;
- Iga-aastased tegevuskavad ajagraafiku ja vastutava isiku äranäitamisega;
- Möödunud majandusaastate aruanded.

Projektid baseeruvad nendel dokumentidel ning on omavahel integreeritavad. Töötati ka EMSLi heade tavade kallal, kuid pärast Eesti kolmanda sektori eetikakoodeksi vastuvõtmist 07.04.2002 Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlauri Suurkogul otsustas EMSLi nõukogu, et EMSL järgib oma töös edaspidi seda dokumenti. Aukohtu statuudi valmistamist ei peetud praeguses olukorras vajalikuks ja küsimus lugeda lõpetatuks (EMSLi nõukogu otsus 12.09.2002).

2.2 EMSLi töötajate osalemine koolitustel

EMSL soodustab oma töötajate osalemist tööks vajalike oskuste koolitustel ning seminaridel:

- 1) "Esinemine ja kõne", 14.01.2002. Korraldas Estonian Business School (EBS). Osales Kristina Mänd.
- 2) "Avalik esinemine – kuidas paistan teistele", 06.04.2002. Viisid läbi Elle Kull ja Urmas Roos. Osalesid Katrin Kala, Kristina Mänd, tugikeskuste koordinaatorid.
- 3) "Eestkosted" (*Advocacy in NGOs and advocacy campaigns*), 07.05.2002. Viis läbi Partners for Social Change Slovakiast. Toimus Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi (BAPP) poolt ühendustelele, kes said toetust katusorganisatsioonidele mõeldud konkursi raames. Osalesid Kristina Mänd, Tiit Riisalo.
- 4) "Korporatiivsed kodanikud – partnerlus" (*EFC Corporate Citizenship – Partnership*), 21.05.2002. Brüssel, Belgia. Osales Tiit Riisalo.
- 5) "Eesti mittetulundusühingud ja Euroopa Liit", 25.10.-13.12.2002. Avatud Eesti Fondi ja Eesti Diplomaatide Kooli täiendkoolituskursus. Osa koolitust toimus Soomes 03.-05.12.2002, läbi viis Finnish Institute of Public Management HAUS. Osalesid Katrin Kala, Tiit Riisalo.
- 6) "Ettevõtetus ühendustes" (*Business Development for NGO Resource Centers*), 02.-05.12.2002. Korraldas ICNLI (International Center for Not-for-profit Law) ja viisid läbi Allan Bussard and Ferenc Pasztor, Integra Ventures. Toimus Budapestis ICNLI projektist osalevatele ühendustele. Osales Kristina Mänd.

2.3 EMSLi arendamine (BAPPi projekt)

EMSL osales BAPPi poolt korraldatud organisatsiooni arendustegevuse konkursil katusorganisatsioonidele ning sai toetuse oma sisemiseks arendamiseks. Projekti eesmärgiks oli tõsta EMSLi enda suutlikkust. Keskendusime kolmele ülesandele: sisesed tegevused, liikmetele suunatud tegevused ja sektori tasandile ettevõetavad tegevused.

.1 Organisatsiooni sisesed tegevused

Eesmärgiks oli tõsta nõukogu ja töötajate suutlikkust ning oskusi EMSLi ülesannete kavandamisel ning elluviimisel.

- *Koostati EMSLi strateegiline plaan*

EMSLi büroo, varasemate materjalide ning nõukoguga arutelude tulemusena valmis EMSLi tegevusplaan ja veel selgemini määratleti EMSLi tahteruum tulevasteks aastateks.

- *Toimus EMSLi nõukogu koolitus (Board Development)*

06-08.02.2002.a. toimus Pärnus nõukogu ja juhatuse vahelise tegevuse arendamine koolitaja abil, mis ühendati strateegilise planeerimise ajurünnakuga.

Nõukogu koolituse eesmärk oli vastava spetsialisti abiga õppida põhjalikumalt tundma nõukogu toimimise mehhanisme, nõukogu olemust ja rolli, erinevaid nõukogu tüüpe ja nõukogu määratlust, head juhtimist, nõukogu ja nõukogu liikmete vastutust ja volitusi, huvide konflikti vältimist jms. Lähemalt analüüsiti EMSLi nõukogu toimimist, suhteid nõukogu liikmete, nõukogu ja nõukogu esimehe ning nõukogu ja juhatuse vahel. Kaardistati praeguse nõukogu oskused ja kogemused ning portreeriti uued võimalikud nõukogu liikmekandidaadid.

Koolitust viis läbi Läti MTÜde keskuse konsultant Raymond Stephen, kes on vastava väljaõppe saanud Ameerikas asuvas Mittetulunduslike nõukogude riiklikus keskses (*National Center for Nonprofit Boards – NCNB*) ja omandanud kogemusi omandanud töötades mitmes ühendustes konsultandi, programmijuhi ja direktorina.

Osalesid Kalle Laane, Lagle Parek, Mari Suuväli, Margit Säre ja Jaak Võsa; puudusid Mall Hellam, Reet Laja ja Tuuli Rasso. Osalesid EMSLi juhataja Kristina Mänd ja koolituse konsultant Estel Aare.

.2 Liikmetele mõeldud tegevused

Eesmärgiks oli EMSLi liikmeskonna teadlik ja sihipärane arendamine ning EMSLi kui katusorganisatsiooni rolli tõstmine. Projekti raames 2002.a:

- 1) Vastav töötaja omandas teadmisi liikmeskonnaga suhtlemiseks, uurides selleks mitmete liikmesorganisatsioonide ja rahvusvaheliste ühenduste kodulehekülgi ja materjale.
- 2) Uuriti teiste liikmesorganisatsioonide liikmete andmebaase, nende kuvamist ja ülesehitust, võrreldi neid EMSLi vajaduste ja võimalustega. Liikmete hulgas küsitluse läbiviimiseks otsiti erinevate organisatsioonide liikmeksastumise avaldusi ja küsitlusi.

- 3) Töötati välja kava sihipärasema teenuste pakkumiste osas ning valminud ja heakskiidu on saanud sotsiaalvaldkonnas tegevate liikmete koolitusprojekt.
- 4) Valmis liikmete infobaas, mis on üleval Internetis, mida saab kergesti ja operatiivselt muuta, ning milles on viis erinevat otsingusüsteemi. Infobaasis saab külastaja täielikud andmed liikme kohta tema koduleheküljelt ning tema tegevusvaldkonna, asutamisaja jms.

.3 Sektori ning ühiskonna tasandil ettevõetavad tegevused

Eesmärgiks oli tõsta veelgi enam EMSLi suutlikkust valdkondlike poliitikate mõjutamisel ja äri sektori kaasamisel, et soodsama seadusandliku ja majanduskeskkonna mõjutamise ning üldsuse arvamuse kujundamise kaudu mõjutada kolmanda sektori arengut.

Käesoleva projekti tulemusena kaardistati meie vajadused seoses filantroopia arenguga Eestis ning nende põhjal valmistati ette filantroopia arengu projekt.

3. EMSLI LIIKMED

Liikmetelt saadud tagasiside põhjal, samuti töötajate arvates muutus 2002.a. suhtlemine liikmetega tunduvalt sihipärasemaks ja aktiivsemaks. Paranenud on arusaam liikmete rollist EMSLis ning EMSLi rollist liikmetele.

EMSLi liikmesorganisatsioonid asuvad kõikjal üle Eesti, millest enamus on siiski koondunud Tallinna. EMSLi liikmed on tegevad sotsiaal-, õigus-, haridus-, võrdõiguslikkuse, keskkonna säästlikkuse ja maaelu arendamise valdkonnas.

31.12.2002.a. seisuga oli EMSLi liikmeskonnast 30 sihtasutused ja 60 mittetulundusühingud. Tallinnast oli 61 liiget (68%), Tartust 13 (14%) ning 16 (18%) mujalt Eestist (Raplast 2, Jõgevalt 1, Valgast 2, Pärnust 1, Kihnust 1, Märjamaalt 1, Kiviõlist 1, Jõhvist 1, Väike-Maarjast 1, Narva-Jõesuust 1, Võlumäelt 1, Nõost 1, Tagulast 1, Hanilast 1).

Teabepäeval, koolitustel ja üritustel osalejate nimekirjade ning klientide andmebaasi põhjal tõusis liikmete aktiivsus EMSLi töös. Paranenud on ka liikmete kohustuste täitmine (75% liikmetest on liikmemaks õigeaegselt tasutud). Liikmete osalemine EMSLi üritustel: majandusaasta aruande ja maksustamisküsimuste teabepäeval osales 20 EMSLi liiget, sotsiaalühenduste koolitusest võttis osa 25 EMSLi liiget, suvekoolist 29 esindajat eri liikmesorganisatsioonist ning projektkirjutamise koolitusest 9 liikmesorganisatsiooni esindajad.

Korrastus olemasolev liikmeskond ja EMSLi töös aastaid mitteosalenud ning liikmemaksu tasumata jätnud liikmed arvati 2002.a. alguses liikmeskonnast välja. 31.12.2001.a. seisuga oli EMSLil 126 liiget. 01.01.2002.a. arvati tasumata liikmemaksude pärast välja 35 liiget. 2002.a. jooksul esitasid taotluse väljaastumiseks 3 liiget ja EMSL ise arvas välja 3 liiget. Vastu võttis EMSLi nõukogu 10 kandidaadist 5. Seega on EMSLil seisuga 30.12.2002.a. 90 liiget, enamus tuntud ja suured organisatsioonid.

EMSLil on 84 liikme e-mailide aadressid ja nad saavad regulaarselt teavet koolitustest ja üritustest. Kõikidele liikmetele saadame kord kvartalis EMSLi infolehe ning posti teel ka materjalid üldkoosolekute kohta.

3.1 Liikmemaksud

Liikmemaksude tasumine paraneb. 2001.a. eest on EMSLil 4 võlglast, 2002.a. eest 5 võlglast. Aega liikmemaksude tasumiseks oli kuni 30.09.2002.a. Liikmemaksu alandamist taotlesid kaks organisatsioon. Kokku laekus liikmetelt liikme- ja sisseastumismakse 76,400 krooni.

3.2 Liikmete andmebaas

Suurimaks saavutuseks võib pidada tunduvalt paranenud ja pidevalt kontrollitava liikmete andmebaasi loomist. Liikmete kohta kogume infot liikmetelt endilt saabuva info ja internetis leiduva info põhjal. Kontrollitud andmed on meil 86 liikme kohta. Kahjus ei pea paljud liikmed kinni põhikirjast ning ei teavita EMSLi oma andmete muutumisest.

Saadud informatsioon andmete muutumise kohta paneme üles EMSLi kodulehele ja oma sisesesse andmebaasi. Lisaks täiendame pidevalt oma liikmete kaustu ka paber kandjate näol.

3.3 Teenused liikmetele

EMSL pakub liikmetele järgmisi teenuseid:

- Liikmete meililisti kaudu info jagamine kolm korda nädalas;

- Pidev info kohalikest ja rahvusvahelistest rahastamisvõimalustest
- Nõustamine telefoni ja e-posti teel ning kohapeal;
- Infolehe saatmine;
- Kõikide liikmete info avaldamine infotelefonide 119 ja 1181 andmebaasides tasuta;
- Liikmete andmebaasi haldamine ja kättesaadavaks tegemine huvilistele;
- Tunduvalt odavamad koolitused ja seminarid;
- Soodsa hinnaga projektinõustamine.

Oleme suurendanud elektroonilisel teel info saamise hulka ja seeläbi kiirendanud tunduvalt info liikumist. Üha rohkem suuname liikmeid vajalikele viidetele internetis.

EMSL on eelkõige meie ühise keskkonna ja kultuuri parandamise nimel tegutsev organisatsioon, mis kaitseb avalikes huvides tegutsevate organisatsioonide ühishuve. Samal ajal proovib EMSL leida ka oma liikmete soodsamaid võimalusi ning pakkuda teatud teenuseid. On aga oluline meeles pidada, et EMSL ei ole oma liikmete teenimise nimel tegutsev ühendus.

4. EMSLI NÕUKOGU

EMSLi nõukogu on pikemaajalist tegevust kavandav, EMSLi juhatuse tegevust juhendav ja igapäevase tegevuse raamest väljuvaid küsimusi otsustav organ. EMSLi reputatsioon on kõrge, see mõjutab nõukogu tööd ja staatust. Nõukogu koolitusel leiti, et EMSL on oma noorukiea ja küpsuse vahel, ning on läbi käinud taassünni, mis on EMSLile andnud positiivse tõuke.

Kuna EMSLi nõukogu liikmed on ise liikmesorganisatsioonide esindajad ning sageli konkurendid samade ressursside peale, siis on EMSLile vahendite leidmine nende poolt keeruline. Seda enam peavad nõukogu liikmed olema väga teadlikud EMSLi missioonist, programmidest ja teenustest, et neid avalikkusele tutvustada ning EMSLi mainet süsteemselt tõsta. Kokkuleppeliselt vaatab nõukogu EMSLi missiooni ja programme regulaarselt üle korra aastas, hindab nende arengut ning teeb vastavaid muudatusettepanekuid.

2002.a. valmistati nõukogule ja nõukogu liikmetele nn. ametijuhend, millega nõukogu liikmed arvestavad ning millele nad ka alla kirjutasid.

EMSLi nõukogul toimus viis korralist koosolekut ja üks pikem koolitus. Perioodil 01.01 – 31.10.2002.a. olid EMSLi nõukogus järgmised liikmed:

1. Mall Hellam, Avatud Eesti Fond (esimees)
2. Kalle Laane, Eesti Sõltuvushaigete Rehabilitatsiooni Ühing
3. Reet Laja, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus
4. Lagle Parek, Eesti Caritas
5. Tuuli Rasso, REC-Estonia (Regional Environmental Center)
6. Mari Suurväli, Junior Achievement Arengufond
7. Margit Säre, Peipsi Koostöö Keskus
8. Jaak Võsa, Eesti Iseseisva Elu Keskus, Eesti Lihasehaigete Selts

16.03.2002.a. toimunud üldkoosolekul vabastati EMSL nõukogu liikme kohustustest Marika Arendi, kelle volitused nõukogu liikmena olid peatatud juba 28.11.2002.a.

01.11.2002.a. toimus teine üldkoosolek, sest kuue nõukogu liikme kolme-aastane periood oli täis. Uuteks nõukogu liikmekandidaatideks esitati: Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Toivo Kabanen (Eesti Ingerisoomlaste Liit), Sirje Küttis (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon), Reet Laja (Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus), Tuulike Mänd (Peipsi Koostöö Keskus), Toomas Trapido (Eestimaa Looduse Fond), Reet Valing (MTÜ Kodanikukoolitus), Merike Viilup (Eesti Ajakirjanike Liit), Lea Viires (Vanurite Eneseabi ja Nõustamise Ühing) ja Jaak Võsa (Eesti Iseseisva Elu Keskus).

Põhikirjaliselt on EMSLi nõukogus vähemalt seitse liiget. Kuna kaks liiget (Lagle Parek, Mari Suurväli) valiti 26.06.2001.a., kehtib nende liikmesolek edasi. Üles seatud kümnest kandidaadist valiti viis.

EMSLi nõukogu koosseis alates 01.11.2002.a.:

1. Lagle Parek, Eesti Caritas (esimees valitud nõukogu poolt 21.11.2002.a.)
2. Mall Hellam, Avatud Eesti Fond
3. Reet Laja, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus
4. Mari Suurväli, Junior Achivementi Arengufond
5. Toomas Trapido, Eestimaa Looduse Fond
6. Reet Valing, MTÜ Kodanikukoolitus
7. Jaak Võsa, Eesti Iseseisva Elu Keskus

EMSLil on teovõimeline ja tunnustatud nõukogu. Nõukogu on otsustanud edaspidi kohtuda neli korda aastas, sest kiired küsimused lahendatakse e-posti teel ja iga kahe nädala tagant edastab EMSLi juhataja nõukogule EMSLi tegevuste ülevaate.

5. EMSLI ÜLDKOOSOLEKUD

2002.a. pidas EMSL kaks üldkoosolekut. Põhjuseks oli vajadus uuesti valida EMSLi nõukogu liikmed.

5.1 Esimene üldkoosolek 16.03.2002

Üldkoosoleku toimumise ajal oli EMSLil 91 liiget. Üldkoosolekul viibis 33 liikmesorganisatsiooni esindajat, teistele liikmetele olid oma hääle delegeerinud 25 liiget, seega oli koosolekul esindatud kokku 58 EMSLi liiget ja vastavalt mittetulundusühingute seaduse §-le 21 ja EMSLi põhikirjale oli üldkoosolek otsustusvõimeline.

Liikmete kokkusaamine oli keeruline. EMSLi töötajad helistasid kõikidele liikmetele, veensid liikmeid osalema üldkoosolekul või delegeerima teist EMSLi liikmesorganisatsiooni. Vaatamata lubadustele ei saatnud mitmed liikmed delegeerimislehti. See oli raske ja tüütu töö ning nõudis EMSLilt rahalisi kulutusi telefonikõnedele. Paljudel liikmetel puudub endiselt arusaam oma kohustusest osaleda EMSLi üldkoosolekul. Vastavalt uuele põhikirjale moodustub kvoorum kohal olnud liikmetest. Seega langeb edaspidi selline töö ära.

EMSLi üldkoosolek otsustas:

- Valida koosoleku juhtajaks Lagle Parek ning kinnitada päevakord 57 poolthäälega.
- Kinnitada EMSLi 2001. majandusaasta aruanne koos audiitori järeldusotsusega 57 poolthäälega.
- Võtta vastu põhikirja uus redaktsioon 57 poolthäälega.
- Päevakorra p. 5: Selles päevakorra punktis esitatud informatsiooni võttis üldkoosolek teadmiseks, otsust ei tehtud. M. Arendi vabastati nõukogu liikme kohustustest.
- Päevakorra p. 6: Selles päevakorra punktis esitatud informatsiooni võttis üldkoosolek teadmiseks, otsust ei tehtud.

Üldkoosolek toimus Estonian Business School, Lauteri 3, Tallinn.

5.2 Teine üldkoosolek 01.11.2002

Üldkoosoleku toimumise aja oli EMSLil 90 liiget. Üldkoosolekul osales 23 liiget, volikirja alusel teiste liikmete poolt esindatuid oli 1. Üldkoosolek oli otsustusvõimeline vastavalt mittetulundusühingute seaduse §-le 21 ja EMSLi põhikirjale.

EMSLi üldkoosolek otsustas:

- Kinnitada EMSLi nõukogu (vt.p.4).

Lisaks nõukogu valimisele olid päevakorras veel kaks punkti:

1. EMSLi filantroopiaprojekti esitlus – Tiit Riisalo
2. Statistikaprogramm – Ülle Lepp

Üldkoosolek toimus Tallinna Puuetega Inimeste Koja ruumides, Endla 59, Tallinn.

Mõlema üldkoosoleku protokollid on saadaval EMSLi koduleheküljel.

6. EMSLI LIIKMELISUS

EMSL oli esindatud ja osales järgmiste institutsioonide ja koostöövormide töös:

Eestis — Avaliku Sõna Nõukogu, Ameerika Kaubandus-Tööstuskoda Eestis, Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud, välisministrit Euroopa Liiduga liitumisküsimustes nõustav Konsultatiivnõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Eesti Vabariigi vahelise ühise nõuandekomitee (EMSK);

Rahvusvaheliselt — Euroopa Fondide Keskuse Orpheus (Ida- ja Kesk-Euroopa MTÜde tugi- ja nõustamiskeskused) programm, Civicus (rahvusvaheline liit eesmärgiga tugevdada kodanikualgatusi ning kodanikuühiskonda üle maailma).

6.1 Avaliku Sõna Nõukogu

Avaliku Sõna Nõukogu (ASN) on meedia regulatsiooniorgan, mis peaks lahendama meediaga seotud eetikaküsimusi. EMSL jätkas esindatust ASNis 2002.a. lõpuni. 12.09.2002.a. toimunud EMSLi

nõukogu koosolekul otsustati teha avaldus seoses sooviga astuda järgmisest aastast Avaliku Sõna Nõukogu liikmeskonnast välja. Põhjus on selles, et EMSLi roll ASNis ei anna EMSLi eesmärkidele juurde midagi, mis nõuaks meie osalust. Ka ei ole meil olnud head ülevaadet, milline on EMSLi ja tema esindaja roll ASNis olnud. See on EMSLi enda ajakulu ja rahaliste vabade vahendite küsimus, sest 3,600 krooni aastas on kulukas. EMSLi esindab ASNis Voldemar Kolga juba alates 1999.a. ASNist saab lähemat informatsiooni koduleheküljelt www.asn.ee.

6.2 Ameerika Kaubandus – Tööstuskoda (ACCE)

EMSL on ACCE liige alates sügisest 2001. EMSL ei tasu liikmemaksu, kuid on nõustunud kirjutama ACCE ajakirja ning varustab ACCE liikmeid teabega Eesti ühenduste ja kodanikualgatusliku tegevuse kohta.

12.09.2002 korraldas EMSL Ameerika Kaubandus-Tööstuskoja liikmetele külaskäigu Pirita kloostri. Paaritunnise ürituse jooksul anti osalejatele ülevaade kloostri ajaloost ja tänapäevast. Osalejaid oli 20 ning EMSLi poolt osalesid ka EMSLi nõukogu liikmed. EMSLi liikmetest on ACCE liige ka Junior Achievement Arengufond.

Ameerika Kaubandus-Tööstuskojast saab lähemat informatsiooni koduleheküljelt www.acce.ee.

6.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) ja Eesti Vabariigi vaheline ühine nõuandekomitee

Ühine nõuandekomitee on kutsutud ellu Euroopa lepinguga loodud assotsiatsiooninõukogu abistamiseks. Ühise nõuandekomitee eesmärgiks on edendada dialoogi ja koostööd Euroopa Liidu ja kandidaatriikide majanduslike ja sotsiaalsete huvi-rühmade vahel. Nõuandekomitee eestipoolne kaasesimees on Kadi Pärnits (Eesti Ametiühingute Keskliit) ja Eestis kuuluvad komiteesse veel Urmas Ardel (Eestimaa Talupidajate Liit), Eve Päärendson (Eesti Töõandjate Keskliit), Toivo Roosimaa (Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon), Erki Urva (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda) ja Mall Hellam EMSLi esindajana. Eestipoolne komitee on tänaseks kohtunud kolm korda. Euroopa Liidu EMSK-i ja Eesti ühise nõuandekomitee esimene istung toimus 4.-5.07.2002.a. Tallinnas. Istungil keskenduti kolmele peateemale:

- 1) regionaalse arenguga seotud tööhõive, koolituse ja struktuurfondide kasutamise probleemid;
- 2) kodanikuühenduste kaasamine Euroopa Liidu laienemisprotsessi;
- 3) väikeste riikide võimalused ja väljakutsed tuleviku Euroopas.

EMSK-ist saab lähemat informatsiooni koduleheküljelt www.ces.eu.int.

6.4 Civicus

Civicus on Ülemaailmne Kodanikealgatuse Ühendus. EMSL on Civicuse liige alates 2000. aastast ning edastab Civicuse 604-le liikmele pidevalt teavet Eesti ühenduste ja kodanikuühiskonna arengu kohta. EMSLi koduleheküljel on saadaval Civicuse uudisteleht. Civicusest saab lähemat infot koduleheküljelt www.civicus.org.

Teisi tegevusi käsitletakse pikemalt vastavates alapunktides (p. 2.4.2)

Leiame, et EMSL on piisavalt esindatud rahvusvahelisel tasemele. Eesti tasemel on praegune osalemine ja esindatus erinevates organisatsioonides piisavalt kaalukas ja tähelepanuväärne. Lisaks pidevale liikmelisusele osaleb EMSL ka erinevate töögruppide töös.

7. EMSLI TEGEVUSE RAHASTAMINE

EMSL saab vahendid oma tööks erinevatest allikatest, millest pool on sihtfinantseerimine ning pool sissetulekust on suunatud projektidele. Lisaks moodustavad osa ressursidest liikmemaksud, omateenitud tulu, materjalide müük ning annetused. Edasi on toodud ülevaade EMSLi projektitaotlustest ja ettepanekutest.

7.1 Rahastatud ettepanekud ja projektid 2002.a.

- 1) Projektitaotlus Charles Stewart Motti Fondile: eesmärgiks EMSLi tegevuse jätkamine 2002-2003. Ettepanek kiideti heaks summas USD 12,500 aastas.

- 2) Projektitaotlus Euroopa Komisjoni Delegatsioonile Eestis: eesmärgiks EMSLi esindajate osalemine Euroopa Fondide Keskuse aastakonverentsil Brüsselis, Belgias 1.-4.06.2002.a. Projekt kiideti heaks summas euro 2,400.
- 3) Projektitaotlus USA Saatkonnale: eesmärgiks grupi eesti ühenduste esindajate saatmine Peterburis toimuvale Balti MTÜde Foorumile 18.-21.04.2002.a. Projekt kiideti heaks summas USD 5,393.
- 4) Projektitaotlus Balti-Ameerika Partnerlusprogrammile: eesmärgiks filantroopia arendamine Eestis 2002.a. lõpuni. Kokkuleppel pikendati projekti kuni 30.06.2003.a. sama eelarve piires. Ettepanek kiideti heaks summas EEK 304,000.
- 5) Projektitaotlus Rahvusvahelise Mittetulundusliku Seadusandluse Keskusele (ICNL): eesmärgiks vaadata üle Eesti ühendusi puudutav seadusandlus ning filantroopia arenguks vajalikud muudatused. EMSLi alaprojekt kiideti heaks summas USD 2,500.
- 6) Projektitaotlus Suurbritannia Saatkonnale: eesmärgiks kohalike ümarlaudade läbiviimine ning suvekooli korraldamine ühendustele. Projekt kiideti heaks summas 6,000£.
- 7) Projektitaotlus USA Saatkonnale: eesmärgiks ühenduste jätkusuutlikkuse indeksi arvutamine maakondades. Taotlus kiideti heaks summas USD 18,144.
- 8) Projektitaotlus Norra Saatkonnale: eesmärgiks Norra ja Eesti ühenduste koostöö arendamine eelkõige kohaliku omavalitsuse ja ühenduste koostöö, võrdõiguslikkuse ning vabatahtlikkuse teemadel Euroopa kontekstis. Tegemist originaaltaotluste muudetud variandiga. Ettepanek kiideti heaks summas euro 17,541.
- 9) Projektitaotlus Matra väikeprogrammi: eesmärgiks pakkuda avalikes huvides tegutsevatele (*public benefit organizations*) ühendustele koolitusi 1) organisatsiooni arendamine ja juhtimine; 2) organisatsiooni, tema tegevuse ja teenuste marketing, 3) *fundraising* ehk oma varade arendamine ning äri sektori kaasamine. Taotlus kiideti heaks summas EEK 146,700. Koolitusi on viis ja need toimuvad 2003.a. kevadel.
- 10) Taotlus Ameerika saatkonnale: eesmärgiks tuua Eestisse MTV asepresident Tim Rosta esinema Äripäeva Eduka Arengu Foorumi ettevõtte sotsiaalse vastutuse panelile, mille korraldas EMSL 27.-28.11.2002. Taotlus kiideti heaks summas USD 1,938.
- 11) Projektitaotlus Kohaliku Omaalgatuse Programmi (KOP): eesmärgiks pakkuda toetust ja meetmeid väikeühendustele nende arenguks ja toimimiseks üle Eesti, et nad oleksid Euroopa Liidu struktuurifondidesse esitatavates projektides osalemiseks, suutlikumad ja võimelisemad arendama kohalikku elu ning seeläbi tugevad partnerid kohalikele omavalitsustele, ettevõtetele ja ühendustele. Taotlus kiideti heaks summas EEK 199,224 (taotletud summa oli EEK 275,000, kuid maha arvati töötasu ja ka andmebaaside täiendamine).
- 12) Projektitaotlus Euroopa Liidu Phare Väikeprojektide Programmide (SPP 2001): eesmärgiks tõsta Eesti ühenduste teadlikkust ja oskusi Euroopa Liiduga liitumisküsimustes õppides teiste liitujamaade ja liikmesriikide kogemustest. Tegevuseks on Euroopa näidete raamatu koostamine eesti keeles ning EMSLi suvekooli läbiviimine vastaval teemal 2003.a. suve lõpus. Ettepanek kiideti heaks summas euro 22,043.
- 13) Leping Philip Morris OÜga: eesmärgiks ettevõtjatele heategevusprogrammi käsiraamatu väljaandmine. Leping sõlmiti summas EEK 50,000.

7.2 Esitatud projektid, mis said eitava vastuse 2002.a.

- 1) Projektitaotlus UNESCOle: "Aktiivne kodanik - teadlik ühiskond", mille eesmärgiks on inimeste kodanikukultuuri ja -hariduse, ühiskondliku teadlikkuse ja teadvuse arendamine infovahetuse, konsultatsioonide ning kirjastamise kaudu üle Eesti ühendustele, üliõpilastele, kohalikele omavalitsustele ning aktiivsetele kodanikele. Taotletav summa EEK 333,600. Tagasilükkamine põhjuseks toodi otse lastele ja kultuurile suunatud taotluste suur hulk.
- 2) Projektitaotlus Phare CBC Small Project Fund 2000: eesmärgiks tõsta kohalike kogukondade elukvaliteeti, luues konkreetseid mehhanismid ja kanalid koostöö arendamiseks võimalikult madalaimal ja kohalikul tasandil ühenduste ja kohalike omavalitsuste vahel. Taotlus esitatud summas euro 131,673. Tagasilükkamise põhjuseks toodi taotluse mittevastamine tehnilistele tingimustele. Sügisel selgus, et seoses Siseministeriumi eksimustega ei saanud ükski projekt toetust.

7.3 Esitatud projektid 2002.a. ja varem, mis ootavad vastust

- 1) Projektiettepanek Taani Saatkonnale: eesmärgiks pikaajaline ühendustele mõeldud konsultatsiooniprojekt koostöös Taani ekspertidega, et arendada Eesti ja Taani ühenduste vahelist koostööd erinevatel teemadel. Summa on täpsustamata. Taotlus on edasi lükatud, sest Taani vaatab üle programmide rahastust väljapool Taanit.
- 2) Projektiettepanek Matra programmi: eesmärgiks on aidata kaasa elukvaliteedi parandamisele Eesti piirkondades, luues ühiselt mehhanismi, mille abil ühendused ja KOV analüüsivad ja hindavad oma piirkondades vajadusi ning ressursse ning teevad probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks edukalt koostööd, kaasates sinna äriühinguid ja aktiivseid kodanikke. Endiselt ootab EMSL vastust projektitaotluse kohta, mis esitati koos Hollandi ühendusega Matra programmi juba 2001.a. kevadel. Projekti küsimuses on ühendust võetud Hollandi saatkonnaga Eestis ja EMSL otsib uut partnerit Hollandist. Selle taotluse raames kohtusime Hollandi fondide ühendusega ja ekspertidega, et arutada ühisprojekti tulevikku. Oleme leidnud uue partneri ning esitame projekti 2003.a. kevadel.

7.4 EMSLi osalemine hangetes

7.4.1 Kodanikuportaali sisu tootmine

2002.a. alguses kutsuti EMSL BCSi (Baltic Computer Systems) poolt osalema programmi e-kodanik raames kavandatava teabeportaali loomisel. BCS võitis sellekohase riigihanke. Portaali teostajaks sai vastava riigihanke võitnud BCS Itera, kes on sõlminud koostöökokkulepped Tallinna Pedagoogikaülikooli ja EMSLiga. EMSLil oli teabeportaali loomisel täita riigiasutuste ja kodanikuühenduste koostöö koordinaatori roll. Selleks võtsime ühendust Eesti Õiguskeskusega, Eesti Lastekaitseliiduga ning kahe sõltumatu eksperdiga.

Terve protsess venis, BCS ei teinud kokkulepitud asju tähtaegadeks ära ning pärast osalemist ühisel teabepäeval, kus pidi antama vastused kõigile sisutootmisega seotud küsimustele, seati sisutootjate ette hulk lahendamata probleeme, mistõttu muutus küsitavaks töö teostamine. Vaatamata mitme kuu pikkusele ettevalmistusele loobus EMSL koostööst.

7.4.2 Integratsiooni Sihtasutuse projektikoolitus

EMSL oli Integratsiooni Sihtasutuse vähempakkumise nimekirjas, kellele tehti ettepanek osaleda Integratsiooni SA poolt korraldatud konkursil. Pingsa töögraafiku tõttu EMSL loobus osalemisest.

8. AVALIKKUSSUHTED

Kuna EMSLi puhul on tegemist avalikku arvamust kujundava ühendusega, kelle teadmisi ja ekspertiisi arvestatakse, siis olid EMSLi töötajad kutsutud esinema erinevatele üritustele ning meediasse.

2002.a. peeti mitmeid olulisi kohtumisi siseministriga, Riigikogu saadikutega, suursaadikutega, erinevate liitude juhtide ning rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatega. Nendest saab lugeda Arenguprogrammi osast. Toome siin ära esinemised meedias ja kirjutised:

- 1) Artiklid Postimehes HIV/AIDS teemal (2), valimiste, kultuurkapitali ja heategevuse teemadel;
- 2) Kaks artiklit Postimehe lisas Foorum;
- 3) Pikk artikkel Riigikogu Toimetuses RiTo filantroopia teemal;
- 4) Kaks artiklit rahvusvahelises SEAL ajakirjas – fondide loomine, EKAKi tulevik;
- 5) Esinemised Eesti Raadios (2), raadios Vaba Euroopa (1), Kuku raadios (2), saatesarjas Kolmas sektor (7) ja uues raadiosaates Vabad ühendused;
- 6) Artiklid Ameerika Kaubanduskoja uudistelehes kaasusmarketingi teemal (2).

III TEGEVUSARUANNE

EMSLi tegevust kirjeldavad kaks suunda: info- ja toetustegevus ning arendustegevus. Kui viimase tegevuse eesmärgiks on leida uusi viise ja lahendusi kolmanda sektori rolli ja olukorra tugevdamiseks ja tegutsemiseks (EKAK, koostöö avaliku sektoriga, koostöö erasektoriga, filantroopia, statistika, EMÜ Esinduskogu, rahvusvahelised mudelid), siis info- ja tugitegevuse otstarve on ühendustele info, nõustamise, koolituste, teenuste ja konsultatsioonide pakkumine Tallinnas asuva Infokeskuse ning üle Eesti asuvate üheksa tugikeskuse kaudu.

Eesmäärke viiakse ellu ja rolle täidetakse kahe programmi kaudu: Info- ja tugiprogramm ning Arenguprogramm.

1. INFO- JA TUGIPROGRAMM

- 1) EMSLi infokeskus (info, nõustamis- ja koolitusteenused, raamatukogu),
- 2) Väljaanded ja trükised (infoleht, trükised, tõlked, kolmanda sektori ülevaated),
- 3) MTÜde tugikeskuste võrgustik (infovahetus, koolitus, nõustamine ja üritused kohalikul tasandil).

1.1 EMSLi infokeskus

EMSLi Infokeskus on avatud külastajatele kahel päeval nädalas ja pakub tasuta baasnõustamist ühenduste seadusandliku, raamatupidamusliku ning üldise tegevuseks vajaliku teabe kohta. Infokeskus tegeleb ka ühendusi puudutava info kogumise, selekteerimise ja levitamise (olemasolevad rahastamisvõimalused, koolitused, tööpakkumised, nõustajad, koostöö võimalused jms), koolituste ja infopäevade korraldamisega. Infokeskuses on tööl üks spetsialist ning vajadusel tasuline jurist (tunnihinnaga 450 EEK). Projektinõustamist vajavad kliendid suunatakse vastavalt lepingule edasi OÜ Projektiexperti. Peamised kliendid on Tallinna ühendused ja elanikud.

.1 Statistiline aruanne

Teemad	Külastajate arv	Telefoni-päringud	E-posti teel	KOKKU
Üldinfo	31	59	52	142
Seadusandlus	87	88	57	232
Maksustamine	40	29	18	87
Raamatupidamine	23	20	15	58
Tegevuse arendamine	8	11	4	23
Juhtimine ja tegevusstrateegia	9	5	2	16
Marketing	5	2	0	7
Avalikkus ja meedia	3	1	0	4
Finantseerimine	24	22	15	61
Koostööpartnerite leidmine	19	21	12	52
Sektori olukord ja tegevus	21	23	7	51
Info EMSLi kohta	35	22	10	67
Muu	19	51	24	94
KOKKU	324	354	216	894

Elektronposti teel vastati peamiselt juriidilistele, maksustamist, raamatupidamist jms puudutavatele küsimustele. Tasulist juristi teenust kasutati 7 korral.

Tugikeskuste töö on võtnud ära suure koormuse EMSLilt. Tähelepanuväärne on asjaolu, et üheks suurimaks huviallikaks on EMSL ise. Kuigi suurenenud on vajadus professionaalse nõustamise järgi, peetakse tasulist nõustamist kalliks ning endiselt on levinud arusaam, et ühendustele peavad

teenused olema tasuta. See oleks võimalik, kui EMSLi poolt pakutavaid teenuseid subsideeritakse. Antud hetkel peame need oma ressursidest katma.

.2 Infovahetus

EMSLil endal on neli meililisti. Sinna saadetakse info keskmiselt 5 korda nädalas:

- 1) liikmete list, kus on 89 adressaati;
- 2) ühenduste list, kus on 171 adressaati;
- 3) keskuste list, kus on 15 adressaati;
- 4) EMSLi nõukogu list, kus on 8 adressaati.

Lisaks neile saadab EMSL regulaarselt infot Esinduskogu listi, Avatud Eesti Fondi listi, tugikeskuste listidesse, Eesti Õiguskeskuse listi ning kodanikuühiskonna listi. Infosaatmine listidesse on tasuta teenus, küll aga valib EMSL milliseid teateid ja kutseid ta edasi saadab.

EMSL peab tegema tööd oma listides osalevate ühenduste arvu suurendamiseks. Samas tagab seotus teiste listidega ajakohasel tasemel infoleviku. Listidesse oleme lülitanud aadressid, mille omanikud on ise soovi avaldanud. Koduleheküljel saab iga soovija liituda EMSLi listiga.

.3 Internet ja kodulehekülg

EMSLi koduleheküljel on sisestatud **30,000** külastust. Tagasiside on positiivne ja koduleht on kergelt navigeeritav. Sealt saab lisaks EMSLi asjadele infot erinevate ürituste, konverentside, tööpakkumiste, seadusandluse, EMÜ Esinduskogu, Vabatahtlike Keskuse, piirkondlike tugikeskuste, projektikonkursside ning uuemate uudiste kohta. Kodulehekülge uuendatakse iga nädal.

Sel aastal lisas EMSL oma kodulehekülje venekeelse versiooni ja täiendas ingliskeelset kodulehekülje versiooni. Mõlemad vajavad veel tööd, et pidevalt ajakohast informatsiooni lisada, kuid see seisab hetkel majanduslike ressursside taga. EMSLi kodulehekülge seoti Eesti Õiguskeskuse kodulehekülje osaga "3. Sektor".

Juba külastuste arv näitab, kui oluline on EMSLi kodulehekülg. Peame seda üleval omavahenditest, mistõttu ei ole jõudnud kõik probleeme lahendada. Meie kodulehekülje kaudu saab minna otse meie liikmete kodulehekülgedele, samuti teiste olulisi teenuseid pakkuvate ühenduste ja organisatsioonide juurde.

.4 Teabepäevad

Teabepäevad on kõige nõutavamatel teemadel toimuvad 5-8-tunnised lühikoolitused. EMSL on

	TEEMA	Aeg	Läbiviija	Osalejad
1.	"Kodanikuühenduste majandusaasta aruanne. Maksustamisküsimused"	11.02.2002	Sergei Tšistjakov, Priit Möldre, KPMG	41
2.	"Kodanikuühenduste majandusaasta aruanne. Maksustamisküsimused"	03.04.2002	Sergei Tšistjakov, Priit Möldre, KPMG	24
3.	"Mittetulundusühendused ja maksuseadustik"	16.09.2002	Aule Kindsigo, Tallinna Juriidilise Isikute Maksuameti direktori asetäitja	25 (arv piiratud)
4.	"Projektikoolitus"	23.10.2002	Birgit Villa, OÜ Projektiekspert	25
5.	"Projektikoolitus"	13.11.2002	Birgit Villa, OÜ Projektiekspert	23
KOKKU				138

leidnud omale head partnerid teabepäevade läbiviijateks. Teabepäevad on tasulised. 2002.a. toimus 5 teabepäeva:

Teabepäevadel osales kokku 138 inimest 123 organisatsioonist.

Teabepäevade arv on vähenenud, sest pakkujaid on palju. EMSL proovib pakkuda teabepäevi ainult väga kvaliteetsete läbiviijatega ning eriti vajalikel teemadel. Kuna teabepäevade korraldamine on suur töö, teeb EMSL teabepäevi ainult väga soovitud või tellitud teemadel.

.5 Koolitused

- *Sotsiaalküsimustega tegelevate ühenduste tugevdamine (projekt)*

2001.a. esitas EMSL projektitaotluse Euroopa Liidu Access 1999 programmi. Eesmärgiks oli pakkuda sotsiaalküsimustega ja sihtgruppidega tegelevatele ühendustele vajalikku suutlikkust ning tuge ja tõsta inimeste teadlikkust sotsiaalsete küsimuste suhtes. EMSL korraldas 2002.a. kevadel sotsiaalküsimustega tegelevatele ühendustele kaks kahepäevast koolitust Tallinnas ja ühe Tartus:

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL)

Organisatsiooni arendamine ja planeerimine. Vahendid organisatsioonis strateegilise planeerimise protsessi läbiviimiseks. Mida muuta, milleks (kuhu) muuta, kuidas käivitada muutusi, millest alustada, mida arvestada – ANTS SILD, Baltic Computer Systems'i nõukogu esimees;

Õigete võimaluste leidmine ja nende elluviimine. Oma tegevuse, ideede ja projektide arendamine, selleks marketingi võimaluste kasutamine – KRISTINA MÄND, EMSLi juhataja;

Fundraising ja varade arendamine. Koostöö äri sektoriga ja firmade kaasamine – TIIT RIISALO, EMSLi projektijuht.

Kokku osales **45** inimest. Tagasiside ja hindamine näitasid, et koolitust hinnati kõrgelt sisu, päevakohasuse, vaba suhtlemise ja stiili, lektorite, praktiliste näidete ja ülesannete, parajate puhkepauside, rühmatööde, lihtsuse, professionaalsuse, materjalide ettevalmistuse ning positiivsuse tõttu. Koolitused õnnestusid hästi, osalejad teadsid, mida nad soovivad, tulid aktiivselt teemaga kaasa, koolitajad olid end põhjalikult ette valmistanud.

Huvitav on, et enamike osalejate jaoks olid peamuredeks kerkinud organisatsiooni areng ja tulevik, võrgustike loomine, ülesannete efektiivne delegeerimine ja organisatsiooni liikmete motiveerimine. 2003. a. on soovijate suure arvu ja vajaduse tõttu plaanis projekti jätkata.

.6 Tellimuskoolitused ja loengud

EMSLi töötajad ja spetsialistid käivad ka väljaspool organisatsiooni loenguid ja koolitusi läbi viimas. Need on tasulised ega toimu projektide raames.

	TEEMA	Läbiviija	Sihtgrupp	Tellijä	Osalejad
1.	Ettekanne: "Ühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö kogukonna arendamiseks", 16.01.2002	K. Mänd	Harjuma K O V liidrid	Harjuma a Omavalitsuste Liidu nõupäev/volikogu istung Raasiku vallas	25
2.	Loeng: "Suhtumine ja HIV/AIDS", 17.02.2002	K. Mänd	TÜ arstiteaduskonna tudengid	Arstiteaduskonna Üliõpilaste Selts	36
3.	Loeng: "Ühendused, inimene ja haridus", 18.02.2002	K. Mänd	TÜ tudengid	A E G E E - T a r t u , aktiivne haridusnädal	52
4.	Seminar: "Kodanikuühiskonna elujõulisus", 04.03.2002	K. Mänd	Läänemaa ühendused ja K O V esindajad	L ä ä n e m a a M T Ü Tugikeskus	12
5.	Loeng: "Eesti ühendused ja kodanikuühiskond", 11.10.2002	K. Mänd	Kodanikuõpetuse õpetajad	Tallinna Pedagoogika-ü l i k o o l i täiendõppekursus	13
6.	Teabepäev: "Koostöö erasektoriga ja ühenduse varade arendamine", 15.11.2002	T. Riisalo	K a g u - E e s t i ühendused	K a g u - E e s t i M T Ü Tugikeskus	14
7.	Teabepäev: "Marketing ühendustes", 19.11.2002	K. Mänd	Läänemaa ühendused	L ä ä n e m a a M T Ü Tugikeskus	18
8.	Koolitus: "Marketing", 09.12.2002	K. Mänd	R a h v u s a r h i i v i töötajad	Rahvusarhiiv	10
9.	Teabepäev: "Koostöö erasektoriga ja ühenduse varade arendamine", 10.12.2002	T. Riisalo	Hiumaa ühendused	H i i u m a a M T Ü Tugikeskus	12
KOKKU					192

.7 EMSLi raamatukogu

2002.a. lisandus EMSLi raamatukokku 64 trükist, 19 ühenduste aastaraamatut ja 14 nimetust korralist ajakirja. Kasutajaid oli 36, peamiselt ühendused ja üliõpilased. Kokku on raamatukogus ca 600 trükist. Raamatute ja trükiste sissekandmine andmebaasi lõpetati 2003. a jaanuari keskel. Seda tööd tegi Pedagoogikaülikooli praktikant. Täiendusi andmebaasi tehakse jooksvalt. Samuti puhastatakse raamatukogu vananenud ning rãaldunud trükistest. Kavas on raamatukogu andmestik viia EMSLi koduleheküljele.

EMSLil ei ole võimalik raamatukogu teha avatuks ning laenutada raamatuid välja. Küll aga saame pakkuda üliõpilastele, nõustajatele ja ühenduste inimestele võimalust koha peal saada tänapäevaseid materjale kolmanda sektori ja kodanikuühiskonna kohta.

1.2 EMSLi väljaanded ja trükised

1.2.1 Infolehed

2002.a. andis EMSL välja neli kvartaalset infolehte, mis saadetakse liikmetele, tugikeskustele, maavalitsustele, riigiasutustele, Riigikokku ning seda jagatakse üritustel, koolitustel, ülikoolides. Igas infolehes on kajastatud järgmised rubriigid: juhtkiri, piirkondlik tugikeskus, EMSLi liige, Euroopa küsimused, kasulikke Internetis, soovitusel, kokkuvõtte möödunud olulisest sündmusest, raamatud.

- 1) Nr. 19, märts 2002. Teemad: Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlause suurkogu, aasta parimad, liikmeprogramm, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts, majandusaasta aruanne, Virumaa tugikeskus, filantroopia (tiraaž: 1000).
- 2) Nr. 20, juuni 2002. Teemad: EMSLi sotsiaalkoolitus, rahvusvahelised konverentsid, filantroopia arendamine Eestis, kogukond, Narva tugikeskus, statistika, Ida-Virumaa külade esindus (tiraaž: 1000).
- 3) Nr. 21, september 2002. Teemad: siseministeeriumi hoiak kolmanda sektori suhtes, kohaliku omaalgatuse programm, Euroopa Liidu tulevikudebatt, Tartu tugikeskus, EMSLi suvekool, mittetulundussektori tugisüsteem, erakonna sisedemokraatia, kohaliku arengu võti (tiraaž: 1000).
- 4) Nr.22, detsember 2002. Teemad: analüüs korrupsiooni levikust Ida-Euroopas, Eduka Arengu Foorum, maksundus, statistika, EMÜ suurkogu, Kagu-Eesti tugikeskus, hea kodaniku põhimõtted, SA Eesti Õiguskeskus, EMSLi üldkoosolek, vabatahtlikkus (tiraaž: 1000).

1.2.2 Käsiraamatud ja voldikud

Igal aasta ilmub EMSLi väljaandena paar raamatut.

- 1) **Kogumik ettekannetest ja mõtetest**, mis olid arutusel teisel Eesti ühenduste konverentsil ja messil "Nägemusest muutusteni" 5.-6.11.2001.a. Tallinnas. Raamat on mõeldud tasuta jaotamiseks. Finantseeris Ameerika Ühendriikide välisministeeriumi haridus- ja kultuuriprogrammide büroo kohalike vilistlaste stipendiumi programmi (LIGP) toel. Lehekülgede arv 112, tiraaž: 1000.
- 2) **Käsiraamat "Marketing: võimalus ja vahend tulemuste saavutamiseks"**. Raamat on mõeldud müügiks Infokeskuse, tugikeskuste ja raamatupoodide kaudu ühendustele, tudengitele ning teistele huvilistele. Lehekülgede arv 106, tiraaž: 500. 2003.a. ilmub kordustrükk.
- 3) **Käsiraamat "Koosta oma heategevusprogramm"**, mis on suunatud eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele. Aluseks on *Forum of Regional Associations of Grantmakers*'i poolt 2000.a. välja antud käsiraamat "*Creating a Giving Program: A Guide for Small and Mid-Sized Companies*". EMSL sai loa käsiraamat tõlkida eesti keelde ning lisas sinna Eestit iseloomustavad lõigud. Käsiraamat on mõeldud tasuta jaotamiseks ettevõtetele EMSLi võrgustiku ja partnerite kaudu. Raamatu jaotamisel oma liikmetele osaleb Tööstus-Kaubanduskoda, tugikeskused ja Ameerika Kaubandus-Tööstuskoda, raamat lisati Eduka Arengu Foorumi materjalidele. Tegemist on Eestis ainulaadse materjaliga ning seal edastatava informatsiooni kontsentreeritus ja selgus on saanud kiitvaid hinnanguid lugejatelt nii äri- kui ka kolmandas sektoris. Käsiraamat on abiks maakondlikele tugikeskustele kohalike ettevõtjate teavitamisel ning kogukonna fondide loomisel. Raamatu väljaandmist toetas Philip Morris OÜ. Lehekülgede arv 30, tiraaž: 3000.

1.3 MTÜde tugikeskuste võrgustik

MTÜde tugikeskuste võrgustiku eesmärk on edendada kodanikualgatust ja vabatahtlikku tegevust, arendada kolmanda sektori keskkonda koostöös ühenduste, avaliku ja äri-sektoriga. Mittetulundusliku sektori teadlikkust, arengusuutlikkust ja professionaalsust tõstetakse info ning teadmiste kogumise ja levitamise kaudu üle Eesti.

Tugikeskuste hindamisel lähtutakse strateegilisest plaanist, EMSLi ja BAPPi vahelisest lepingust, EMSLi ning tugikeskuste vahelistest lepingutest ning 2002. aasta tööplaanidest. Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi poolt viidi 2002.a. kevadel läbi vahehindamine, mille lõpliku kokkuvõtte sai EMSL sügisel:

- enamuse tugikeskustele seatud eesmärkidest on täidetud;
- lepingutest ja tööplaanidest on kinni peetud;
- tugikeskuste teenuseid kasutatakse kasvava aktiivsusega;
- koordinaatorite töö on muutunud professionaalsemaks. Koolituste ja seminaride temaatika on eelneva aastaga võrreldes spetsiifilisem, seega on keskuste kliendigrupp teadlikum;

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL)

- suurenenud on koostöö kohalike omavalitsustega ja erasektoriga ning enamikes piirkondades on keskused arvestatavad koostööpartnerid kohalikule omavalitsusele;
- tugikeskuste tegevust on kajastatud ajakirjanduses, raadios;
- tugikeskused on paremini toimima hakanud kui loodeti, saavutatud on tuntuus ja positsioon kohalikul tasandil;
- mitmetes kohtades on keskuste poolt algatatud EKAKi prioriteetidest tulenevad tegevused;
- keskused on piirkondades muutumas toetuskeskustest arenduskeskusteks ja suunanäitajaiks;
- tänu süsteemsele lähenemisele, kvaliteedi tõstmisele ja hoidmisele ning teenuste ühtlasele pakkumisele on tugikeskuste võrgustik parim ühendustele mõeldud infrastruktuur Eestis ning üks parimaid Kesk- ja Ida-Euroopas.

1.3.1 Statistiline aruanne

EMSLi ja tugikeskuste emaorganisatsioonide vahelistes lepingutes fikseeritud tingimused on täidetud. Probleemiks oli klientide registri pidamine, sest alates teisest kvartalist tekkisid registri kasutamisel tõrked, kuna pärast elektrikatkestust EMSLis tuli kogu programm praktiliselt uuesti üles ehitada. Augustiks olid vead parandatud.

Informatsioon ja nõustamine:

Teemad	Külastajate arv	T e l e f o n i päringud	E-posti teel	KOKKU
Üldinfo	158	134	53	345
Seadusandlus	278	219	62	559
Maksustamine	86	39	9	134
Raamatupidamine	209	97	23	329
Tegevuse arendamine	135	78	4	217
Juhtimine ja tegevusstrateegia	59	14	4	77
Marketing	33	0	0	33
Avalikkus ja meedia	43	20	4	67
Finantseerimine	385	193	59	637
Koostööpartnerite leidmine	56	39	27	122
Sektori olukord ja tegevus	97	134	33	264
Info EMSLi kohta	51	19	10	80
Muu	115	111	40	266
KOKKU	1705	1097	328	3130

Piirkondade kaupa:

Piirkond	Külastused, telefoni- ja e-posti päringud
Kagu-Eesti Tugikeskus (Võru-, Põlva-, Valgamaa)	256
Lõuna- ja Edela-Eesti Tugikeskus (Viljandi- ja Pärnumaa)	900
Saaremaa Tugikeskus	286
Hiiumaa Tugikeskus	40
Läänemaa Tugikeskus	149
Tartu- ja Jõgevamaa Tugikeskus	521
Süda-Eesti Tugikeskus (Järva- ja Raplamaa)	143
Narva	256
Virumaa	579
KOKKU	3130

1.3.2 Tugikeskuste töö koordineerimine

EMSLi roll on koordineerida tugikeskuste võrgustikku, varustada koordinaatoreid info ja materjalidega, nõustada neid, organiseerida koolitusi ja jälgida keskuste töö kvaliteeti. EMSLis tegelevad tugikeskustega kaks inimest. Keskuste töö aluseks on lepingud EMSLi ja BAPPi, ning EMSLi erinevate tugikeskuste emaorganisatsioonide vahel ja tööplaanid. Töö toimub EMSLi eestvedamisel suhtlemise, kokkulepitud põhimõtete järgimise, koolituste ning regulaarsete töönõupidamiste kaudu.

1.3.3 Tugikeskuste koordinaatorite koolitused

Koordinaatorite koolitusi organiseerib EMSL. Lisaks koordinaatoritele osalevad koolitusel ka EMSLi töötajad ning tugikeskuste emaorganisatsioonide juhid. 2002.a. toimus kolm koolitust:

- 1) Tartu, 05.-07.04.2002.a. Teemad: töögruppide arutelu, mittetulundussektori areng, marketing, seadusandlus, klientide registreerimisvormi arutelu;
- 2) Saaremaa, 19.-22.08.2002.a. Teemad: filantroopia, kolmas sektor Eestis ja teistes riikides, statistika ja uuringud, keskuste hindamine;
- 3) Tallinn, 11.-13.12.2002.a. Teemad: maakondlikud arenduskeskused, tugikeskuste strateegia järgmisteks aastateks, vabatahtlikkus, uut seadusandluses, Kodukandi projekt E-village.

1.3.4 Eesti MTÜde tugivõrgustiku toetamine ja vahendite leidmine

Peatoetus tuleb Balti-Ameerika Partnerlusprogrammist. Ettepanek tehti järjekordselt ka Eesti Vabariigi Siseministeeriumile. EMSLi juhataja kohtus uue siseministriga 18.03.2002.a. Vastavalt kokkuleppele esitati uus taotlus tugivõrgustiku finantseerimiseks riigi eelarvest 2002.a. teisel poolel kogusummas 1,115,400 krooni ning 2003.a. eelarvest kogusummas 2,699,400 krooni. Eesmärgiks on jätkata Eesti ühenduste toetusstruktuuri arendamist, et tugikeskuste võrgustiku abil pakkuda võrdseid, kvaliteetseid ja järjepidevaid teenuseid erinevatele sihtgruppidele. Kahjuks ei leitud ka sel korral riigi eelarvest vahendeid. Olukord on muutunud absurdseks, sest Eesti riik on toetanud aastaid ja toetab ka edaspidi ettevõtluse tugivõrgustiku arengut. Kuna riik väidab, et on samavõrra huvitatud kolmanda sektori arengust Eestis, sinna laekuvast ja sealt tulevast informatsioonist, end teostavast kodanikust, siis oleks loomulik ja vajalik selle tugisüsteemi osaline toetamine riigi poolt.

Kui olime saanud eitava vastuse Siseministeeriumist, pöördusime Riigikogu Rahanduskomisjoni poole. Kahjuks toimusid vaidlused eelarve tasakaalustamise üle ning asi ei leidnud lahendust. Raskeks tegi olukorra riikliku eelarve vähendamine. Nii põhjendas Rahanduskomisjoni esimees Meelis Atonen.

EMSL ja BAPP pidasid kõikide keskustega ka läbirääkimisi ning BAPP toetab tugikeskuste võrgustiku tegevust kokkulepitud 25% asemel 33% ulatuses 2003 aasta kogueelarvest. Ülejäänud peavad keskused ise leidma.

Seoses riigi poolt loodavate maakondlike arenduskeskuste (MAK) loomisega on tekkinud olukord, kus tugikeskuste töö jätkamine tuleb viia teistele alustele. EMSL saatis Siseministeeriumile

kirja, milles tegi ettepanekud arenduskeskuste loomisel kasutada olemasoleva tugistruktuuri võimalusi ja inimressurssi. Selle protsessiga seoses toimusid 2002.a. sügisel kohtumised EAS Agentuuri juhi Ülari Alametsaga ning tema kolleegidega. Otseseid tulemusi ei sündinud.

1.3.5 Tugikeskuste strateegia väljatöötamine ja täiustamine

Hetkesituatsioon, milles mittetulundusühenduste võrgustik töötab, on tulenevalt välisest keskkonnast suhteliselt ebamäärane:

- Riigi poolt on loomisel maakondlikud arenduskeskused või maakondlikud arendusorganisatsioonid (MAO või MAK), mille tegevus teatud määral haarab ka kolmanda sektori temaatikat. Ilmselt kaasatakse arenduskeskuste tegevusse need tugikeskused, mis asuvad ettevõtluskeskuste juures. Teiste tugikeskuste kaasamine ei ole kindel. Võimaliku stsenaariumina nähakse ette kas sulandumist arenduskeskustesse või lepingulisi suhteid organisatsioonide või inimestega. Ühe võimalusena tuleb arvestada partnerlussuhet.
- Kodanikeühendusi puudutav seadusandlus vajab analüüsi ja korrastamist.
- Tugikeskuste sihtgrupp on muutumas, st endiselt on peamisteks kodanikuühendused, kuid lisandunud on suurel määral omavalitsuste ning äriühingute esindajaid.
- BAPPi ja EMSLi osalemine ja koordineerimine on andnud võrgustikule ühtse tulemuse. Kui BAPPi rahastus väheneb ja EMSLi roll oluliselt muutub, võivad võrgustiku poolt osutatavad teenused hakata piirkonniti oluliselt erinema, kuna neid hakkab dikteerima kohapealne turusituatsioon. Rahastamise ebastabiilsus loob ka keskkonna erinevaks arenguks maakondade lõikes.

Oluline on tugivõrgustiku baasfinantseerimine, sest see tagab ühtse arengutaseme. Selleks on vajalik poliitilise toe saavutamine. Eelkõige tuleb välja töötada konkreetsed ettepanekud ja leida partnerid. EMSL suhtleb veel kord otsustajatega, et saavutada riigipoolne baasfinantseerimine.

2. ARENGUPROGRAMM

Eesmärgiks on mõjutada kolmanda sektori arengut soodsama seadusandliku ja majanduskeskkonna mõjutamise ning üldsuse arvamuse kujundamise kaudu.

- 1) Kodanikuühiskonna arendamine (EKAK, avalik sektor, erasektor, ühenduste kaardistamine, seadusloome);
- 2) Koostöö- ja ühishuviprojektid (Euroopa Liit, töögrupid, ühisprojektid);
- 3) Suurüritused (aasta tegija, suvekool, konverents);
- 4) Rahvusvahelised suhted ja projektid.

2.1 Kodanikuühiskonna arendamine

Eesmärgiks on leida ja rakendada võimalusi ühenduste osavõtuks ühiskonnale oluliste otsuste tegemisel, tõsta ühenduste ja kodanike osalust ühiskonnaelu korraldamisel ning aktiveerida koostööd valitsus- ja äri sektoriga.

EMSLi peamine prioriteet 2002.a. on olnud EKAKi vastuvõtmine, filantroopia arendamise projekti käivitamine, Euroopa Liidu kogemuste tutvustamine ning statistika korrastamise algatamine. Lisaks tegeles EMSL aktiivselt ka erinevate koostööprojektidega. Vähem pööras EMSL tähelepanu avalikele esinemistele, kohalikule omavalitsusele ning meediale.

.1 EKAK

- *Töö EMÜ Esinduskogus*

EMSL on aktiivne EMÜ esinduskogus. EMSLi juhataja on EMÜ Esinduskogu kaasesimees, valitud uuesti 07.04.2002.a. Ülesanded: strateegia elluviimine, tegevusplaani järgimine, Suurkogu ettevalmistamine, eetikakoodeksi ning ühenduste elujõulisuse dokumendi ettevalmistamine ja tutvustamine.

EMÜ esinduskogu tegevuskava koostamisel võeti aluseks eelmise esinduskogu poolt koostatud tegevuskava, EMÜ II suurkogu dokumendid ja tehtud ettepanekud ning koostati vastav tegevuskava, mis vormistati ka projektina Balti-Ameerika Partnerlusprogrammile (BAPP). Tegevuskava on avaldatud EMÜ koduleheküljel aadressil www.emy.ee. 2002.a. toimus 7 töökohtumist, nendest 3 mitmepäevased.

EMÜ esinduskogu töö on jaotatud tööühikute vahel ning EMSLi juhtaja ülesandeks oli juhtida tugisüsteemi töögrupi tööd. Kahjuks ei suutnud me selle tegevuse edasiarendamisel asuda

koostööle avaliku võimuga siseministeeriumi soovimatuse tõttu. Eeloleval perioodil peame saavutama kodanikualgatuse tugisüsteemi väljaarendamise ning selle riikliku toetamise.

EMÜ esinduskogu peamine väärtus on avatud koostöövormina toimimine ning ühendusi puudutavate üldteemade väljatoomine ühisseisukohtadena.

02.05.2002.a. kohtusid siseminister Ain Seppiku kutsel EMSLi poolt soovitatuna siseministriga EMÜ Esinduskogu need liikmed, kel oma organisatsioonide kaudu parim võimalus tervet sektorit puudutava info levikuks. Minister avaldas tahet koostööks. Kohtumisel räägiti järgmistest teemadest: koostööküsimused riigi ja valitsusega; finantsvahendite taotlemine siseministeeriumi kaudu selleks aastaks; tulevikku suunatud küsimused. Kahjuks muutis siseminister suve jooksul meelt, esines valede ja avaldustega, milles kirjeldas ühendusi kui maffia organisatsioone. On selge, et pärast selliseid arvamusi ei ole siseministri maine ega sõna enam usaldust äratav.

- *Eesti teine EMÜ Suurkogu*

Eesti esimene mittetulundusühenduste ümarlaud toimus 03.02.2001.a. ja seal kiideti heaks EKAK ning valiti EMÜ Esinduskogu. Teine EMÜ suurkogu toimus 07.04.2002.a. Tartus. Enne Suurkogu toimusid piirkondlikud ümarlauad, kus selgitati EMÜ tööd, tutvustati eetikakoodeksi projekti ning ühenduste elujõulisuse dokumenti. Ümarlaudu organiseerisid peamiselt EMSLi tugikeskused. EMSLi juhataja juhtis avakoosolekut ning hiljem katusorganisatsioonide koja tööd. 2003.a. ümarlaud toimus 01.02.2003 Sakala keskuses Tallinnas.

- *EKAK Riigikogus*

EKAK anti Riigikokku juba 23.04.2001.a. Riigikogu moodustas redaktsioonitoimkonna, kuhu kuulub ka EMSLi juhataja. Riigikogu komisjonidega kohtuti ka 2002.a. mitmeid kordi ja pärast mitmeid muudatusi võeti EKAKi tekst Riigikogu menetlusse 2002. a. juunis Riigikogu kultuurikomisjoni poolt. Erinevates piirkondades valmivad ka kohalikud EKAKid ning MTÜde tugikeskused tutvustavad EKAKi printsiipe oma üritustel.

Peamiseks takistuseks on olnud venimine. Ühenduste endi seast on EKAKi kritiseerinud paar ühendust ning nende ettepanekuid on võimalusel EKAKis ka arvestatud.

12.11.2002.a. toimus kohtumine Riigikogus ja EKAKi viimane arutelu. Peamine küsimus oli ühenduste poolt arutatud ja heakskiidetud EKAK ning Eesti Kodanikeühenduste Liitude Esinduskogu (EKLE, on 4-liikmeline organisatsioon) versioon. Kohtumist juhtis Riigikogu kultuurikomisjoni esinaine Viive Rosenberg ning põhjaliku ülevaate olukorrast ja tulevikust tegi Paul-Erik Rummo. Kohal olid kultuurikomisjoni, sotsiaalkomisjoni ja põhiseaduskomisjoni liikmed. Kolmanda sektori poolt olid esindatud 8 ühendust. Jõuti otsusele, et EKAK läheb Riigikogu suurde saali 05.12.2002.a. EKAK võeti Riigikogu poolt aplausiga vastu 12.12.2002.a.

20.09.2002.a. korraldas EMÜ esinduskogu erakondade kuulamise Rahvusraamatukogus. Avaliku kuulamise kutse võtsid vastu ja osalesid Res Publica, Reformierakonna, Keskerakonna, Rahvaliidu, Mõõdukate ja Isamaaliidu esindajad. Ülejäänud kohalikel valimistel osalevad erakonnad ei vastanud saadetud kutsele. Üritust juhtisid Kristina Mänd ja Tarmu Tammerk Eesti Ajalehtede Liidust. Kodanikuühiskonnast ja ühenduste tegevusest on teadlikud Mõõdukad ja Isamaa, kõhklevad olid Reformierakond ja Res Publica. Rahvaliidul on oma selge programm ja kurb oli Keskerakond. Saime viimaselt uuesti teada, et kolmas sektor soodustab terrorismi jms.

.2 Suhted avaliku sektoriga

EMSL ei ole olnud väga edukas üldistes suhetes riigiasutustega, va Rahandusministeerium. Vaja on luua paremad suhted EAS Regionaalarengu Agentuuriga, peaministri bürooga ning Tallinna linnavalitsuse ja linnavolikoguga.

- *Riigikogu*

Peamine suhtlemine 2002.a. toimus EKAKi teemadel. EMSLil on head ja toimivad suhted Riigikogu liikmetega ning Riigikogu kantselei majandus- ja sotsiaalinfo osakonnaga (MSI). EMSL osales mitmetel arupidamistel, EKAKi redaktsioonitoimkonnas ning MSI vastavate ürituste ettevalmistamisel. MSI on kutsunud EMSLi esindajaid ka oma uuringute esitlemistele.

- *EV Siseministeerium*

Valitsuse vahetusega ning uue siseministri tulekuga muutus suhtumine ühendustesse. EMSLi esindaja on kohtunud siseminister Ain Seppikuga kaks korda. Esimesel korral oli tähelepanu all üle-eestiline tugikeskuste võrgustik ning selle tegevuse osaline finantseerimine riigieelarvest. Ain Seppik jagas arusaama, et tugikeskused on ühendustele sama vajalikud kui ettevõtluskeskused äriühingutele. Tarmo Loodus varasema siseministrina oli EMSLi taotluse kaks korda tagasi lükanud, põhjusi välja toomata.

Ain Seppiku suhtumises toimus suvega muudatus ning minister tuli välja solvavate seisukohtadega ning valedega ühenduste aadressil. Siseministeerium tundub soosivat ainult paari sõnakuulelikku ühendust. Ministeeriumis endas puudub kompetents ühenduste ja kodanikuühiskonna küsimustega tegelemiseks ning vastav ametnik on erapoolik, tal puudub side Eesti suurimate ja tuntumate ühendustega. 2002.a. jooksul proovis EMSL mitmeid kordi seda lõhet ületada, kuid põrkusime iga kord kokku valede, ajaraiskamise ning katteta lubadustega. Ain Seppik lubas korraldada regulaarseid kohtumisi ühendustega, sh EMSLiga, kuid kõik need lubadused jäid samuti katteta.

Aasta lõpupoole toimus siiski mõningane areng suhtlemises halduse asekanstleri Mart Kirsipuuga. Siseministeerium on valmistanud tegevuskava kodanikuühiskonna arenguks, kuhu pole kaasatud suuri ühendusi, milles puuduvad seosed EKAKi ja tugikeskustega ning, kus on hulgaliselt ressursse ette nähtud ekspertidele. EMSL ei soovi nii asjatundmatus protsessis osaleda.

EMSL on teinud Siseministeeriumisse ettepaneku vahetada välja praegu ühenduste temaatikaga tegelev ametnik Kadri Kopli. Senini midagi toimunud ei ole.

- *EV Rahandusministeerium*

Peamine side Rahandusministeeriumiga on välisfinantseerimise osakonna kaudu. Põhjuseks Riikliku Arengukava (RAK) koostamine ja selle kommenteerimine (vt. p. 2.2.1).

- *Kohalikud omavalitsused (KOV)*

Kohalike omavalitsuste temaatika on EMSLi erinevates tegevustes tihedalt läbi põimunud. EMSL viis läbi vastava projekti, kirjutas selles infolehes, korraldas temaatilise suvekooli ning arendas suhteid Harju maavalitsusega.

1) Ühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö kogukonna arendamiseks (projekt)

2001.a. lõpus esitas EMSL projektitaotluse III etapi läbiviimiseks Briti saatkonnale. Projekti I etapp toimus 2000.a. kevadel, teine 2001.a. sügisel. Eesmärgiks oli ümarlaudade vormis pakkuda ühenduste ja KOVi esindajatele põhjalikemaid teadmisi, oskusi ja vahendeid, mis aitaksid neil senisest tõhusamalt teha koostööd kohalikul tasandil oma kogukonna arendamise nimel haldusreformi protsessis, teenuste ülevõtmisel ja pakkumisel ning EKAKi rakendamisel.

III etapp keskendus kohalike ümarlaudade läbiviimisele, mille jooksul käsitleti peamiselt ühenduste esindajatele tugivõrgustiku olemust, Eesti mittetulundusühenduste ümarlaua olemust ja temaatikat, eetikakoodeksit ning ühenduste ja kodanikuühiskonna elujõulisuseks vajalikke tingimusi. Projekti tulemusena tunnustati ka kohalikke mittetulundustegelasi. Läbiviijad olid MTÜde tugikeskused. EMSLi juhataja osales Läänemaa ümarlinal 04.04.2002.a. ja Tallinna ümarlinal 16.04.2002.a. Sama projekti raames toimus ka EMSLi neljas suvekool (vt. p.2.3.2).

2) Tallinna linn

Kahjuks ei ole EMSLil õnnestunud leida ühist keelt Tallinna linnavolikogu praeguse juhiga, et edasi arendada koostööprojekte. Tallinna volikoguga katkes alustatud koostöö seoses võimuvahetusega Tallinnas ja see ei arenenud muude tegevuste olulisuse tõttu edasi. EMSL valmistab Tallinna linnale taotluse rahastamiseks 2003.aastal.

- *Riigiametnike koolitamine*

Alustasime Eesti Haldusjuhtimise Instituudiga läbirääkimisi, et liita kolmanda sektori ja kodanikuühiskonna temaatika riigiametnike koolitusprogrammi. Kahjuks ei ole plaan edasi arenenud.

.3 Suhted erasektoriga ja ettevõtetega

Tänu filantroopia projektile ning arengutele ühiskonnas on EMSLi suhted erasektoriga tugevalt edasi arenenud. EMSLil on head suhted Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga ning Ameerika Kaubandus-Tööstuskojaga Eestis. Läbirääkimiste tulemusena rakendab EMSL oma koolitustes soodushinnaga koostöölepingu alusel KPMG koolitusspetsialiste ning Baltic Computer Systems'i juhti. EMSL alustas läbirääkimisi ka kirjastusega Pegasus kaasusmarketingi puudutava raamatu väljaandmiseks, Äripäevaga korporatiivse sotsiaalse vastutuse bloki korraldamiseks Eduka Arengu Foorumil, Philip Morrisega trükiste tegemiseks ning konverentsi korraldamiseks.

29.01-01.02.2002.a. olid Eestis visiidil inglise organisatsiooni CAF (Charities Aid Foundation) esindajad. Visiidi eesmärgiks oli laialdase ülevaate saamine filantroopia ajaloost, olukorrast ja tuleviku väljavaadetest Eestis. Ülevaate saamiseks kohtusid Sharon Norrish ja Simon Hebditch Riigikogu liikmetega, Rahandusministeeriumi esindajatega, mittetulundussektorist sihtasutuste, mittetulundusühingute ja kohaliku arengu fondidega ning äri sektori inimestega.

Selle tulemusena kujunes Eestis välja selge kava, mille abil muuta filantroopia keskkonda Eestis.

2.1.4 Filantroopia arendamine (arendusprojekt)

Projekti eesmärgiks oli arendada Eestis filantroopia alast tegevust – muuta annetamine loomulikuks osaks meie igapäevaelus. Selleks, et filantroopia ja sotsiaalse investeerimise alane tegevus Eestis hoogu koguks ja laiemat avalikku tähelepanu leiaks, käivitas EMSL Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel projekti “Filantroopia arendamine Eestis”, mis kestab 01.05.2002 – 30.06.2003.a.

Lähtudes edufaktoritest valiti projekti planeerimise käigus prioriteetseteks järgmised eesmärgid ja tegevussuunad:

- 1) Tõsta ühenduste suutlikkust filantroopia alaseks edukaks tegutsemiseks;
- 2) Motiveerida ja teavitada ettevõtteid võimalusest kaasata ühendusi oma ettevõtte marketingi ja avalikkussuhete tegevusse;
- 3) Analüüsida maksupoliitikat ja võimalusel muuta see annetamist enam soodustavaks ja motiveerivaks;
- 4) Saada parem ülevaade kolmandast sektorist ning filantroopia alasest tegevusest Eestis.

Nende eesmärkide nimel ka toimiti ning saavutati nii kvalitatiivseid kui mõõdetavaid tulemusi. Leidsime, et filantroopia laienemise edufaktorid võib jaga kaheks: (1) ühenduste endi suutlikkus välja pakkuda ja läbi viia olulisi ja huvitavaid projekte ja (2) võimalike toetajate st eelkõige äri sektori ja ettevõtjate teadlikkus ja positiivne hoiak. Seepärast võeti ka suund kahele sihtgrupile: ühendused ja ettevõtted. Sihtgruppidele lisanduvad tegevussuundadena ka maksundus ja statistika.

1) Ühenduste suutlikkuse tõstmine

Eesmärk: selgitada ühendustele, miks peaksid ettevõtted neid toetama ning koolitada ühendusi oma organisatsiooni oskuslikumaks müümiseks. Lahendusena nägime siin eelkõige heatasemelist koolitust seminaride vormis ning vastava kirjanduse ja õppematerjalide kättesaadavaks tegemist EMSLi raamatukogu ja tõlgete kaudu.

- Koolitused teemal “Koostöö äri sektoriga – mida nad mõtleavad ja kuidas nendega rääkida” on korraldatud EMSLi suvekoolis Laulasmaal EMSLi üldkoosolekul, EMSLi tugikeskuste koordinaatorite koolitusel Saaremaal ja EMSLi tugikeskuste üritustel Hiiumaal, Tartumaal, Võrumaal (vt. p. 1.1.6).

Kokku on seminaridel osalenud ligi 200 inimest. Peale seminaride toimumist läbi viidud küsitlustes on osalejad valdavas enamuses andnud koolitusele kõrge hinnangu, pidanud seda hästi ettevalmistatuks ning saanud teadmisi praktikas rakendatavateks. Kõikidele keskustele on tehtud ettepanek vastava seminari tegemiseks, kuid huvi ei ole olnud suur;

- Üks osa kahepäevasest koolitusest sotsiaalküsimustega tegelevatele ühendustele (vt. p. 1.1.5);
- 08-09.10.2002.a. korraldas EMSL Eestimaa Looduse Fondi (ELF), Postimehe vahelehe Foorumi ja paari äriinimese visiidi Soome korporatiivse sotsiaalse vastutuse seminarile;
- Koostatud on nimekiri raamatutest, mis võimalusel soetatakse EMSLi raamatukogusse.

Avatud on diskussioon annetamisest meedia kui EMSLi Infolehe vahendusel. Teemat on tõstatatud korduvalt ka kodanikuühiskonna listis.

EBSi ja Tallinna Pedagoogikaulikooli tudengid on koostanud õppetöö käigus kolm marketingiplaani, mille eesmärk on olnud ettevõtte ja ühenduse koostöö soodustamine.

2) Ettevõtete kaasamine

Eesmärk: teavitada ja motiveerida firmasid kaasama ühendusi oma ettevõtte marketingi ja PR tegevusse.

Lahendust nägime siin eelkõige äri sektori teavitamises ja vastava diskussiooni tekitamises temaatiliste käsiraamatute, ajakirjanduslike materjalide kaudu ning arvamusiidreid kasutades.

- Meedia: EMSL on kaasa aidanud teemakohaste ajakirjanduslike materjalide ilmutamisele järgmistes meediakanalites – Äripäev, Saldo, Director, Postimees, Foorum, Päevaleht, Kaubanduskoja Teataja, Ameerika Kaubandus-Tööstuskoja Infoleht, ETV, TV3;
- Raamatud: Lisaks käsiraamatule “Koosta oma heategevusprogramm” (vt. p. 1.2.2), on EMSL on initsieerinud ja kaasa aidanud sotsiaalseosega marketingi (*cause-related marketing*) alase raamatu “*Brand Spirit – How Cause Related Marketing Build Brands*” Hamish Pringle ja Marjorie Thomson, London 2001 avaldamisele kirjastuses Pegasus (kaasfinantseerija reklaamiagentuur Saatchi & Saatchi). Raamat on suunatud eelkõige suurematele ettevõtetele ja kirjeldab, kuidas kaasata ühendusi ettevõtte turundustegevusse;
- Üritused: EMSL osales Äripäeva ja Suurettevõtjate Assotsiatsiooni korraldatud Eesti Eduka Arengu Foorumi ettevalmistamisel ja vastutas seal ettevõtete sotsiaalset vastutust käsitleva ettekannetebloki korraldamise eest. EMSLi kutsel esines Foorumil ettekandega Music TV asepresident Tim Rosta, kelle sõit rahastati Ameerika Saatkonna poolt EMSLi ettepanekul. Teised antud teemal kõnelejad olid tunnustatud Eesti äri- ja arvamusiidrid: Saku Õlletehase juht Cardo Rimmel ja investeerimispanega LHV juht Rain Lõhmus. Foorumi ühe moderaatorina tegutses EMSLi juhataja Kristina Mänd. EMSLi hinnangul kujunes antud üritus suureks õnnestumiseks. EMSLi poolt filantroopia arendamise projekti raames propageeritav sõnum jõudis kontsentreeritud kujul ning autoriteetsete arvamusiidrite poolt esitatuna ligi 200 Eesti äriiitridini. Samuti tuleb oluliseks pidada seda, et kunagi varem pole ükski kolmanda sektori organisatsioon osalenud nii laia kandepinnaga äriiitriditele suunatud ürituse korraldamisel.

3) Maksundus ja seadusandlus

Eesmärk: muuta maksupoliitika ja -süsteem annetamist motiveerivaks. Esialgse lahendusena nägime ühelt poolt selgitustööd olemasolevate võimaluste paremaks ära kasutamiseks koolituste kaudu ja teiselt poolt tippspetsialiste kaasates kehtiva seaduse põhjaliku analüüsi ning vastavate seaduse paranduste projektide ettevalmistamist.

- Koolitus “Mittetulundusühendused ja maksuseadustik” (vt. p. 1.1.4);
- Seadusandlus (vt. p.2.1.4).

4) Uuringud

Eesmärk. koostada ülevaade kolmandast sektorist ning filantroopia alasest tegevusest Eestis. Planeeritud on statistika korrastamine ning tudengite kaasamine diplomitööde kaudu.

Lahendusena nägime kõrgel professionaalsel tasemel mahukat uuringute läbiviimist. Väiksemamahulisi uuringuid on küll erinevate institutsioonide poolt teostatud, kuid need pole andnud soovitud üldpilti ning nende kordamine pole mõttekas. Peame otstarbekaks kahe eraldi uuringud teostamist – esmalt kolmanda sektori uuring ning peale selle tulemuste analüüsi filantroopia alast tegevust ning äri sektori ja kolmanda sektori suheteid laiemalt käsitlev uuring. Samas ei ole suuremahuliste uuringute läbiviimiseks antud projekti raames piisavalt rahalisi vahendeid. Kuna tegutseme üldiselt piiratud ressursside tingimustes, on EMSL nii selle projekti raames kui ka oma tegevuses üldse otsinud võimalusel koostööpartnereid, kellega ressursse ühendades on võimalik saavutada rohkemat. Antud eesmärgi saavutamiseks on EMSL teinud koostööd Poliitikauuringute Keskusega PRAXIS ning osales projekti “Eesti mittetulundussektori kohta käiva statistika kogumise ja analüüsi korrastamine” kavandamise ja planeerimise töörühmas. EMSLi soov saada teavet ühendustelt nende finantseerimisest ja ettevõtete rollist on küsimustikku lisatud.

- *Ettevõtjate kaasamine EMSLi tegevustesse*

1) Projektide nõustamine ja rahastusallikate leidmine: 28.08.2002 kirjutas EMSL alla lepingu FIE Birgit Villaga, mille käigus EMSL aitab vahendada kliente, keda B. Villa saab aidata. EMSL saab iga

edastatud kliendi pealt teatud protsendi. Birgit Villa viib läbi ka EMSLi projektikirjutamise teabepäevi.

2) Aastaruannete koostamine ja vastavad teabepäevad: EMSLil on kokkulepe KPMG spetsialistiga soodsama hinnaga koolituste ja teabepäevade läbiviimiseks EMSLi liikmetele ja teiste klientidele.

3) Organisatsiooni arendustegevus ja koolitused: EMSL projektide raames viib koolitusi läbi Baltic Computer Systems'i esimees ja kogemustega koolitaja Ants Sild.

4) Heategevuse ja annetamise tunnustamine:

- Kroonika: EMSL arutas Kroonikaga võimalust, et Kroonika hakkab avaldama sarja heategevuse ja annetamise teemadel ning kajastab annetamist ja heategevust ka läbi ühenduste ja teemade vaatevinkli. Palusime meile teada anda EMSLi liikmete heategijaid, kes on tuntud ning Kroonikale huvi pakkuvad inimesed. Kahjuks ei laekunud ühtegi vastust ning lükkasime selle edasi.
- Äripäev: 2002. aasta lõpus arutas EMSL Äripäeva ajakirjanikega võimalust teha jõululisa, mis kajastaks annetamist. Ka seekord laekus nii vähe andmeid, et me ei pidanud võimalikuks nende põhjal üldistusi teha. 2003.a. on plaanis kujundada parem alus info kogumiseks.

5) Eesti Kaubandus-Tööstuskoda: Suhtlemine puudutab maksuseadusandlust ja selle muutmist ning heategevusprogrammide kujundamise raamatu levitamist.

2.1.5 Seadusloome

- *Maksusoodustus äriühingutele*

EMSLi toetas maksuvaba annetamise limiidi suuruse tõstmist. Nüüd saab äriühing ise valida, kas soovib annetada maksuvabalt Rahandusministeeriumi nimekirjas olevale ühendusele 2% palgafondist või 10% möödunud aasta kasumist.

EMSLil on ühisprojekt ICNLiga, mille ühe osana toimub EMSLi kaudu ühendusi puudutavate seaduste läbivaatamine ja parandamine. ICNLi ekspert töötab koos EMSLiga üldise seadusandluse ning filantroopiat puudutava seadusandluse küsimustega. Ühisprojekt Charities Aid Foundationiga (CAF) aitas EMSLil filantroopia projektiga alustamiseks võimalike skeemide väljatöötamist (erasektori grandid, sotsiaalne marketing, otsetoetus jne).

EMSLi korraldusel on toimunud mitmeid maksundusküsimustele pühendatud ümarlaudu ja arutelusid. Nendes on osalenud lisaks Eesti juhtivate ühenduste esindajatele spetsialistid Charities Aid Foundationist, ICNList, Maksuametist, Rahandusministeeriumist ja advokaadibüroost Raidla & Partnerid. Selgelt on defineeritud põhilised valupunktid. Äärmiselt oluline on seda tööd jätkata 2003.a., et jõuda juba konkreetsete seaduse paranduse projektideni. EMSL on saanud selles küsimuses partneriks Raidla & Partnerid advokaadi Maiu Ficheri.

- *Hasartmängumaksuseadus*

Selles küsimuses pidi nii EMSL kui terve kolmas sektor taanduma Riigikogu ja Kultuuriministeeriumi surve ees, sest otsustati hakata rahastama uue kunstimuseumi ehitamist sotsiaalsektorile mõeldud raha eest.

.6 Statistika

EMSL algatas tegevuse kolmanda sektori olukorda ja tegevust puudutava statistika aluste väljatöötamiseks. Üheks suurimaks puuduseks on adekvaatse ülevaate puudumine ühenduste suutlikkusest, majanduslikust mõjust ja pakutavatest teenusest. EMSL pani kokku vastava töögrupi. (vt. ka p.2.1.3).

.7 Ühenduste elujõulisus

- *Ühenduste elujõulisuse hindamine (projekt)*

Eesmärgiks on teha analüüs ja anda ülevaade Eesti kodanikuühiskonna seisust ja probleemidest võrdlevalt kõikides maakondades, selgitada välja Eesti kolmanda sektori jätkusuutlikkus, saavutused, vajakajäämised, võimalikud ohud ja arenguvõimalused. Hindamine baseerub eksperthinnangutel.

Analüüsi võeti Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Arengu Agentuuri (USAID) poolt Kesk- ja Ida-Euroopa riikide jaoks väljatöötatud indeks (*NGO Sustainability Index*). Projekti viib läbi EMSL.

Ümarlaua/seminari vormis arutelud järgivad ühenduste jätkusuutlikkuse ja Civicuse kodanikeühiskonna indeksi poolt väljatoodud küsimusi koos spetsiaalselt Eesti jaoks välja töötatud küsimustega, eriti filantroopia ja ühenduste ning valitsuse ja KOV-ga koostöö alal. Samalaadsed seminarid toimuvad kõikides maakondades. Seminare viivad läbi kas Kristina Mänd, Tiit Riisalo või Riin Kranna ning tekste kirjutab Siim Pede.

Indeksi aluseks on seitse mõistet – seadusandlik keskkond (*legal environment*), organisatsioonide tegutsemisvõime (*organizational capacity*), finantssuutlikkus (*financial viability*), eestkoste ja poliitika mõjutamine (*advocacy and policy making*), teenuste osutamine (*service provision*), infrastruktuur (*infrastructure*) ja avalik imago (*public image*). 2002.a. toimus 14 arutelu/seminari. Soovitava osalejate nimekirja koostas EMSL, selle vaatas üle ja inimesed kutsus vastava piirkonna tugikeskus. 2003.a. toimub veel kaks piirkondlikku seminari ning lõpliku hinnangu analüüsile annavad EMSLi nõukogu ja tugikeskused. Tulemused avaldatakse raamatu kujul 2003.a. märtsis.

	Koht	Kuupäev	Läbiviija	Osalejaid
1.	Tallinn ja Harjumaa	16.10	K. Mänd	13
2.	Järvamaa	28.10	K. Mänd	9
3.	Jõgevamaa	28.10	R. Kranna	9
4.	Tartumaa	29.10	R. Kranna	8
5.	Põlvamaa	30.10	R. Kranna	4
6.	Raplamaa	06.11	R. Kranna	13
7.	Võrumaa	15.11	T. Riisalo	11
8.	Läänemaa	19.11	K. Mänd	11
9.	Saaremaa	28.11	R. Kranna	10
10.	Lääne-Virumaa	02.12	T. Riisalo	10
11.	Ida-Virumaa	05.12	R. Kranna	5
12.	Hiiumaa	10.12	T. Riisalo	9
13.	Pärnumaa	16.12	K. Mänd	6
14.	Viljandimaa	17.12	K. Mänd	10
KOKKU				118

- *NGO Sustainability Project (projekt)*

Kolmandat aastat järjest koostas EMSL USA Rahvusvahelise Abi Agentuuri (USAID) tellimusel Eesti ühenduste jätkusuutlikkuse indeks. Seoses ajalise kokkulangevusega ning kokkuleppega toimus see eelmise projekti raames.

Arutelul osalesid Harjumaa ühenduste esindajad. EMSLi poolt tehtud jätkusuutlikkuse indeks on Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest USAID ja vahendaja Freedom House'i hinnangul kõige täpsem. Materjal on saadaval EMSLi koduleheküljel ja raamatukogus.

2.2 Koostöö ja ühishuviprojektid

Eesmärgiks on erinevate teemade lõikes teha koostöö- ja ühishuviprojekte teiste ühendustega peamiselt Eestis. Need on teemad, kus üksinda toimimine ei too vajalikke tulemusi ning, kus koos toimides on võimalus olla ka säästvam. Läbivaks teemaks on kahtlemata Euroopa Liit.

2.2.1 Euroopa Liidu struktuurifondid ja riiklik arengukava (RAK)

Eesti liitumisel Euroopa Liiduga avanevad ka Eesti ühendustele struktuurifondid, millest saadavad ressursid on väga suured. Struktuurifondide kasutamiseks koostatakse Riiklik Arengukava ehk RAK. Selle tarbeks kohtusid EMSLi esindajad Rahandusministeeriumi ametnikega, kes vastutavad RAKi

eest. Oluline on EMSLi ja tugikeskuste roll, sest nendes nähakse konsultatsioonikeskusi struktuurifondide teemal. Seepärast on RAKi teema tihedalt seotud ka maakondlike arengukeskuste (MAK) loomisega.

Siseministerium oli jätnud EMSLi konsultatsioonipartnerite nimekirjast välja, kuid Rahandusministerium pani EMSLi sinna nimekirja. Oma kommentaaride esitamiseks RAKi kohta kohtusid EMSLi nõukogu ja keskkonna organisatsioonid Rahandusministeriumi ametnikega. EMSL saatis oma põhjalikud ettepanekud, mis RAKi lõpliku teksti vormistamisel ka arvesse võeti. Ka leppisime kokku ühenduste esindaja määramises RAKi ja struktuurifondide administreerimist kavandavasse mitteametlikku töögruupi. Leidsime, et kompetentseid ühendusi tuleks kaasata juba praegu tehniliste protsesside ja administreerimise korraldamise küsimustesse, sest neil on suutlikkus ja oskused tegeleda hindamise, järelvalve ning tehniliste taotluste protseduuride nõustamisega. Oli ka küsimus, kuidas määratakse eksperdid ning ühendused osalema rakendusüksustesse, projektikomisjonidesse ja järelvalvekomisjonis. Sellest saab 2003.a. üks peateemasid EMSLi tegevuses.

EMSLi töötajad osalesid Avatud Eesti Fondi ja Eesti Diplomaatide Kooli koolitusel Struktuurifondidest (vt. p. 2.2) ja EMSL on kutsunud Avatud Eesti Fondi ja Rahandusministeriumi poolt korraldatava simulatsioonimängu juhtrühma.

2.2.2 "Euroopa Eestisse"

Eesmärgiks on Norra ja Eesti ühenduste koostöö arendamine eelkõige kohaliku omavalitsuse ja ühenduste koostöö, võrdõiguslikkuse ning vabatahtlikkuse teemadel Euroopa kontekstis. Tegemist on originaaltaotluste muudetud variandiga. Projekti toetab Norra saatkond.

Projekti esimeses etapis külastasid Eesti ühendused Norra ühendusi 24.-27.10.2002.a. *Baltic Sea States Sub-Regional Conference* raames Lillehammeris. Eesmärk oli leida Norrast partnereid Euroopa teemadel. Kaasas olid Tuulike Mänd Peipsi Koostöö Keskusest, Jevgeni Krishtafovitch noorte MTÜst Avatud Vabariik ja Kristina Mänd EMSList. Projekti teises etapis toimub ühisseminar Norra ühendustega Tallinnas 2003.a. aprillis.

Projekti raames oleme kohtunud Norra suursaadiku palvel Norra välisministeriumi esindajatega ning andnud ülevaate EMSList ja eesti ühenduste arendust.

2.2.3 Arenguabi koostöö

Kuna EMSL ei ole arenguabi organisatsioon, oleme selle teemaga tegelemise delegeerinud EMSList välja oma liikme Eesti Pagulasabi juhile Riina Kuusikule.

- Osalemine Leedus Rootsi arenguabi organisatsiooni Forum Syd poolt korraldatud seminaril (Riina Kuusik);
- Koostöös Soome organisatsiooniga KEPA RY konkursi väljakuulutamise kahe inimese saatmiseks Soome arenguabiga tegelevatesse organisatsioonidesse praktikale;
- 27.09.2002.a. toimusid EMSLis Soome arenguabi praktikale soovijate intervjuud Soome ühendustega. Kahjuks oli ainult neli taotlust. Heakskiidu saanud osalesid mitmenädalasel praktikal Soomes 2002.a. sügisel;
- 25.10.2002.a. toimus Arenguabi ümarlaud, mida viis läbi Riina Kuusik. Selle tulemusena on Eestis toimiv infolist ning aktiveerunud on teemast huvitunud ühenduste omavaheline suhtlemine.

2.2.4 Keskkonna aruanne

2002.a. sügisel esitasime koos Eestimaa Looduse Fondiga BAPPi eestkoste projekti keskkonnamõtjude hindamiseks organisatsioonides. Peataotleja on ELF. EMSL on "katsejänes" ning EMSLi keskkonna aruanne valmib 2003.a kevadel.

2.2.5 Maakondlikud arenduskeskused

Nimelt on plaanis ühendada erinevaid teenuseid pakkuvad keskused (kohalik omavalitsus, ettevõtluskeskus, MTÜde tugikeskus, põllumajandus jms) ühte kohta. Kahjuks jättis 2002.a. Siseministerium EMSLi ja ühendused sellest protsessist välja. Rahandusministerium ja Regionaalarenguagentuur aga arvestavad EMSLiga. Selles valguses on oluline, et EMSL ja tugikeskused suudavad pakkuda nõu ja konsultatsioone struktuurifondide teemal (vt. p. 1.3.2).

.6 Koostöö erinevate organisatsioonide ja sihtgruppidega

Lisaks planeeritud tegevustele pööratakse EMSLi poole sageli ka palvega nimetada oma esindajaid töögruppidesse, komiteedesse, koguda ettepanekuid ja arvamusi või osaleda mõne projekti väljatöötamisel.

- *Riikliku Arengukava (RAK) Keskkonnamõtjude hindamine*

21.02.2002.a. teatas Rahandusministeerium, et rahandusministri käskkirjaga moodustati komisjon riikliku arengukava - ühtse programmdokumendi 2003-2006 strateegilise keskkonnamõtju hindamise eksperdi valimiseks ja eksperdi vahe- ja lõpparuande heakskiitmiseks. Tagamaks komisjoni töö efektiivsust, peeti otstarbekaks, et selle tööst võtaks osa ka EMSLi esindaja. Komisjon valis välja töö teostaja. EMSLi esindab Kristina Mänd.

Sellisesse töövormi kutsumine on tunnustus avaliku sektori poolt ühendustele, teisalt näitab see, et pikaajaline protsess ühenduste vajalikkuse tõestamisel on viimaks vilja kandnud, ning kolmandaks annab see hea ülevaate Eesti riigi arengu prioriteetidest.

- *Säästev Eesti 21 (SE21)*

05.06.2002 teatas Keskkonnaministeerium Säästev Eesti 21 (SE21) juhtkomisjoni koosolekust, kuhu paluti ka EMSLi esindaja. SE21 põhimõtteks on maksimaalselt ühendada globaalsest konkurentsist tulenevad muutuvad edukusnõuded säästva arengu mudeli ning Eesti traditsiooniliste väärtuste säilitamisega. SE21 sisaldab Eesti-keskse säästva arendamise strateegia sõnastuse ja näitab viisid, kuidas sotsiaal-, keskkonna- ja majandusvaldkonna sidusat arengut korraldades tagatakse Eesti jätkusuutlikkus ja inimeste heaolu. EMSLi esindab Kristina Mänd.

13.08.2002 toimunud SE21 juhtgrupi koosolekul oli arutlusel Eesti säästva arengu strateegia koostamise II etapi vahearuanne, lisamaterjalid ning Eesti delegatsiooni ametliku seisukoha kujundamine Johannesburgis toimuvale "ÜRO 2002.a maailmakonverentsil (Rio+10)". Endiselt on probleem inimeste teavitamisega ning kaasamisega. EMSLi mure on kodanikuühiskonnale liiga väikese tähelepanu pööramine. SE21 tööd juhib Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor Mati Heidmets.

On selge, et ühendustel on ministeeriumite esindajatest väga erinevad arusaamad, kuidas asju ajada. Ühenduste seisukohast on kaasamine inimeste informeerimine ja nende arvamus küsimine ning suhtluskanalite loomine. Ministeeriumide meelest on Internetti ülespanek piisav avalikustamine ja selgitamine.

- *Väikelinnade ja külade liikumine Kodukant*

Kohtusime Kodukandi liikumise tegevjuhi Eha Paasiga ning rääkisime võimalikust Pärnusse loodavast tugikeskusest, sest Kodukant on sellest huvitatud. Ühtlasi kuulsime Kodukandi projektist koolitada ja nõustada külaseltse seoses Sapardi programmiga ning arutasime Harjumaa ühenduste nõustamise ja infojagamise paremat tööjaotust.

- *Puuetega inimeste temaatika*

Tallinna Puuetega Inimeste Koja (TPIK) juhtidega alustasime ideega töötada välja alusleping või koostööleping Tallinna linnavalitsusega, mida saaksid hiljem teised organisatsioonid kasutada. Praegu me edasi liikunud ei ole. Ka on vaja koostada nõuanded ühendustele ja teistele asutustele, mis õpetaksid arvestama puuetega inimeste vajadustega. EMSL korraldas 2002.a. teise üldkoosoleku Tallinna Puuetega Inimeste majas.

- *Muskie vilistlaste uuringu korraldamine ja konverents*

Edmund S. Muskie stipendiumi raames on USAs omandanud magistrikraadi enam kui 50 inimest. Üks valdkond on ka avalik haldus ja ühendused. Kuna EMSLi praegune juhataja ning EMSLi kaks endist juhti (Heli Kask ja Heli Aru) on ka selle programmi vilistlased, siis aitas EMSL organiseerida Muskie 10ndale aastapäevale pühendatud konverentsi Balti riikide vilistlastele Tallinnas ning korraldas Muskie stipendiaatide uuringu, mis viidi läbi Eesti Humanitaarinstituudi õppejõu Erle Rikmanni poolt. Muskie stipendiaatide hulka kuuluvad veel Daimar Liiv, Tiina Randma-Liiv, Ilmar Raag, paljud juristid, majanduseksperdid ja teised. Kodanikuühiskond ja osalemine oli ka üks neljast töögrupi teemast. Töögruppi juhtis Kristina Mänd.

2.3 Suurüritused

EMSL organiseerib üle-eestilisi üritusi, et tõsta inimeste teadlikkust mittetulundussektorist, selle tegemistest ja rahvusvahelistest arengutest kodanikuühiskonnas. Suurüritused on olulised, sest need toovad kokku inimesi erinevatest piirkondadest, valdkondadest ja asutustest ning annavad kodanikuühiskonna arengule ühtsema ja koordineerituma suuna. EMSL koordineerib oma tegevusi teiste ühenduste ja koostöövormidega, et hoiduda topelttööst ning kordustest.

.1 Aasta tegijate tunnustamine

21.02.2002.a. austati Tallinna raekojas 2001.a. tegijaid – mittetulundusühing, sihtasutus, vabatahtlik, eraannetaja, sponsorfirma. Märksõnaks oli innovaatus. Ettepanekuid laekus ainult 48, kuigi aega oli kaks kuud ning kandidaate sai esitada kirjalikult ja Interneti vahendusel. Üritusel Raekojas oli üle 100 inimese ja üritus toimus viiendat aastat. Üritusele valiti uus formaat.

Materjalid olid kajastatud EMSLi infolehes nr. 1-2002 (19) ning EMSLi koduleheküljel. Üritust toetasid Briti Saatkond, Balti-Ameerika Partnerlusprogramm ning vabatahtlikud. Tallinna Linnavalitsus toetas üritust Raekoja saali tasuta kasutamise võimaluse andmisega.

Lisaks üle-Eestilise tunnustamisele teevad seda piirkondades ka MTÜde tugikeskused. Vajalik on inimeste tööle ja tegevusele tunnustust anda. Ka on see koht saada teada, mis üle Eesti mittetulundussektoris toimub. 2003.a. tunnustamist planeerime siduda väiksema konverentsiga.

.2 Suvekool "Kodanikuühiskond ja kogukond" Laulasmaal

EMSLi seekordne suvekool toimus 28.-30.06.2002.a. ja peamisteks käsitletavateks teemadeks olid kogukonna küsimused ühiskonnas: mis on kogukond ja selle arendamine, mis on kogukonna organiseerumine, kuidas toimivad suhted kogukonna sees, kuidas jaotatakse ressursse kogukonnas, millised on keskkondliku kogukonna vajadused. Samuti arutati küsimuse üle, kuidas saavad kohalik omavalitsus ja kohalik ettevõtja lisaks ühendustele panustada kogukonna arendamisse.

2002.a. suvekool oli järjekorras neljas. Rahastamine toimub projektipõhiselt ning seekordne toetus tuli Briti Saatkonnalt Tallinnas.

Esinesid Rein Taagepera, Ivar Tallo, Orm Valtson, Kaja Kaur, Mihkel Tiks, Lagle Parek, Mall Hellam ja Val Rajasaar. Suvekooli üks osa olid töögrupid:

- 1) **Kohaliku arengu fondid:** eesmärgiks on tutvustada, mis on kohaliku arengu fondid, kuidas neid luua ning kuidas nad toimivad. Koos osalejatega tehakse läbi harjutus taolise fondi loomiseks. (Läbiviija: SILVA ANSPAL, SA Järvamaa Ettevõtluskeskus);
- 2) **Ühenduse ettevõtte partnerina.** *Fundraising:* eesmärgiks on lähemalt selgitada, kuidas toimib ettevõtte ja ühenduse teineteise leidmine. Marketing, avalikkusuhted jne. (Läbiviija: Tiit Riisalo, EMSL);
- 3) **Seltsid ja seltsingud kogukonnas:** Kogukonna areng sõltub tema liikmete arengust, kes oskavad määratleda ja kasutada olemasolevaid ressursse ning tuua lisa väljaspooltki. Elujõulised kogukonnad teevad seal elavate inimeste energiast ja kokkuhoidmisest. Seltsid ja seltsingud kogukonnas toodavad kohalikku elujõudu. (Läbiviijad: Kaja Kaur, Kodukant/MTÜde Lõuna ja Edela-Eesti tugikeskus/ EMÜ Esinduskogu, Romeo Muck, Kuhjavere Küla Seltsi esimees ja külavanem);
- 4) **Head tavad kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste koostöös:** töögrupis analüüsiti kodanikuühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö vajadusi, võimalusi ning kujunenud praktikat ja häid tavasid. Toodi välja head koostöökogemused ja näited ning ka probleemid. (Läbiviijad: Helmut Hallemaa MTÜde Lõuna ja Edela-Eesti tugikeskus/ EMÜ Esinduskogu; Piret Koorep, Viljandimaa Karksi vallavanem).

Materjalid on saadaval EMSLi koduleheküljel www.ngo.ee.

EMSLi neljas suvekool hinnati sisult ja tehniliselt teostuselt osalejate poolt väga heaks. Kahjuks oli osalejaid vähe - 78. Põhjuseks võisid olla halb ajastus, liiga kõrge osalemistasu ning suur samaaegsete ürituste arv. Järgmise aasta suvekooli sisu, hind ja toimumisaega tuleb tõsiselt kaaluda.

.3 Kolmas eesti ühenduste konverents ja mess

2002.a.a algas kolmanda üle-eestilise kodanikuühenduste konverentsi ettevalmistamine. See saab toimuma 2003.a. sügisel ja teemaks on hea valitsemine (*good governance*). Esimene konverents toimus 1999.a. ja kandis pealkirja "Ühiskond teelahkmel"; teine toimus 5.-6.11.2001.a. ja kandis pealkirja "Nägemusest muutusteni".

Projektitaotlused esitatakse Balti-Ameerika Partnerlusprogrammile (BAPP) ja saatkondadele ning kaasatakse erasektori finantse.

EMSLil on suutlikkus ja kogemused üle-eestiliste ürituste korraldamiseks. Vajadust suure konverentsi järgi on rõhutanud enamik EMSLi partnereid ja liikmeid. Õnneks on viimastel aastatel lisandunud ka EMÜ poolt korraldatav Suurkogu, kuhu ühendused saavad kord aastas kokku tulla ning arutleda sektori ees seisvate küsimuste üle. Seepärast saab EMSLi konverents muutuda suunatumaks ning piiratumaks. Lisaks Avatud Eesti Fondi poolt iga aasta korraldatud Avatud Ühiskonna Foorumile on see konverents ainus koht, kus saab Eestis kuulata ka maailmatasemel mittetulundussektori ja kodanikuühiskonna eksperte ja praktikuid.

2.4 Rahvusvaheline tegevus

EMSL on rahvusvaheliselt tuntud ja tunnustatud organisatsioon. Seda näitab hästi tõsiasi, et EMSLi töötajaid ja tugikeskuste koordinaatoreid on kutsutud esinema ettekannetega mitmetele rahvusvahelistele seminaridele ja konverentsidele. Eriti tuntav on see EKAKi ja tugivõrgustiku valdkonnas ning EMÜ Esinduskogu kogemuste jagamisel.

EMSLil on head suhted saatkondadega. Saatkonnad paluvad sageli EMSLi ekspertiisi kolmanda sektori hindamiseks Eestis ning kohtumisi oma riikide ametnikega. Väga tõised ja tihedad on suhted USA, Kanada, Suurbritannia, Norra, Hollandi ja Iisraeli (asub Riias) saatkondadega.

Edasi kajastame EMSLi tegevusi rahvusvaheliste suhete arendamisel, Eesti kogemuste tutvustamisel ning ühisprojekte, mis ei kuulu ühegi teise valdkonna alla.

2.4.1 Ühisprojektid

- *Poola – Gdanski Regionaalne Mittetulundusühenduste Info- ja Arenduskeskus*

Ühisprojekti eesmärgiks oli Eesti ühenduste ja KOV esindajate tutvumiseminarid Poolas ning vastava trükise väljaandmine. Ühenduste ja KOV esindajatel toimusid erinevad kohtumised Poola ühendustega ning Gdanski, Gdynia jt linnavalitsuste esindajatega. Visiit toimus 21.-27.04.2002.a. Eestist võtsid külaskäigust Poola osa EMSList Katrin Kala ning MTÜde tugikeskuste 6 koordinaatorit ja 8 kohaliku omavalitsuse esindajat. Sõitu finantseeris Avatud Ühiskonna Instituut Ida- Ida programmi raames.

Poolas on üks Kesk- ja Ida-Euroopa paremini arenenud koostöömehhanisme kohaliku omavalitsuse ja ühenduste vahel. Eesti ühenduste esinejad omandasid Poolas vajalikke kogemusi ning omalt poolt jagasid Eesti kogemusi tugivõrgustiku ja EKAKi alal, samuti tekkisid mitmed koostööprojekti ideed. Saaremaa Tugikeskusel on koostööprojekt “Kohalikud ühendused lootusetuse vastu” Gdanski Regionaalse Mittetulundusühenduste Info- ja Arenduskeskusega.

- *Rahvusvahelise Mittetulundusliku Õiguse Keskus (ICNL)*

Eesmärgiks on Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kolmanda sektori jätkusuutlikkuse, ühenduste võrgustike ja keskuste elujõulisuse areng, seadusandlus ning eestkoste oskuste suurendamine. Lisaks EMSLile osaleb projektis veel 7 Kesk- ja Ida-Euroopa piirkonna suurt ühendust (Läti, Leedu, Sloveenia, Slovakkia, Tšehhi, Ungari ning Poola keskused). Projekt algas 2002.a. jaanuaris ning EMSL esitas alaprojekti, mille raames ootasime koostööd kolmes valdkonnas:

- 1) Filantroopia arendamine. See saaks toimuma EMSLi filantroopia projekti arendamise projekti raames.
- 2) Ühendusi puudutava seadusandluse muutmine. ICNL on aidanud valmistada Eesti mittetulundusühingute seadust. Muutunud olukord nõuab meie tehniliselt heade, kuid antud hetkel juba piirava iseloomuga seaduste muutmist.
- 3) EMSLi majandustegevuse arendamine.

Seadusandlus: 16-17.09.2002.a. oli Tallinnas ICNLi ekspert Cathy Shea, EMSLi nõustaja filantroopia ja üldise seadusandluse muutmise küsimustes, kes kohtus filantroopia küsimustes Tiit Riisalo ja Toivo Toomemetsaga, üldiste seadusandluse küsimustes Ülo Siivelti (Eesti Õiguskeskus), Daimar Liivi, Agu Laiuse ja Eha Pehkiga (MTÜde Süda-Eesti tugikeskus). Määratleti kolm peamist küsimust, mille lahendamisel ICNL EMSLile abi pakub:

- 1) avalikes huvides tegutsevate (*public benefit*) ühenduste määratlemine ning eristamine vastastikes huvides (*mutual benefit*) toimivatest;
- 2) annetamist soodustavad seadusandlikud võimalused ning maksustamine;
- 3) vabatahtlikkust puudutav seadusandlus.

EMSL saab nõu, kuidas oleks otstarbekas praegu kehtivat seadusandlust muuta. ICNL on koostanud materjalid meid huvitavatel teemadel Euroopa kohta.

Lisaks nõu saamisele on EMSL palutud osalema selles projektis kui ekspert mittetulundusliku marketingi ning tugivõrgustiku teemadel. EMSLi kogemustest ja koolitustest saavad kasu seitsme erineva riigi ühenduste keskused.

Vabatahtlikkusega seotud küsimustes töötab EMSL koos Tartu Vabatahtlike Keskusega. Avalikes huvides tegutsevate ühenduste ning maksustamise teemaga on EMSLi kokkulepe juristidega selle teema lahendamiseks 2003.a. Ungari eeskujul 1% erasiku tulumaksust annetamise teema detailne arutelu toimub Eestis 2003.a.kevadel.

EMSLi majandustegevus: 02.-05.12.2002.a. korraldas ICNL Budapestis koolituse majandustegevuse arendamiseks kõikidele projektipartneritele "Ettevõtlus ühendustes" (*Business Development for NGO Resource Centers*). Läbi viisid Allan Bussard and Ferenc Pasztor, Integra Ventures. Koolituse põhjal sai EMSL ideid ja vahendeid majandustegevuse arendamiseks, et laiendada võimalusi oma tegevuseks vajalike ressursside saamiseks.

2.4.2 Rahvusvahelised organisatsioonid

- *Euroopa Fondide Keskus ja Orpheus*

EMSL osaleb Euroopa Fondide Keskuse (EFC) ning Orpheuse programmi töös. Orpheuse võrgustikus osaleb üle 30 liikme Ida- ja Kesk-Euroopa riikidest. EMSLi oskuseid ja kompetensi mittetulundussektori tugikeskuste võrgustiku koordineerimises, erinevate ühenduste koalitsioonide töös, EKAKi elluviimisel ning organisatsiooni strateegia kujundamisel on kasutanud mitmed võrgustiku liikmed. EMSL osales EFC aastakonverentsil 2002.a. juunis Brüsselis ja seal toimus ka põhjalik Orpheuse liikmete koosolek, mille käigus otsustati muuta Orpheuse senist toimimist. EMSL tegi ettepaneku viia läbi Orpheuse paremaks ja efektiivsemaks tegutsemiseks ajurünnak, mille tulemusena peaks saama selgeks Orpheuse tulevikuvision, ootused liikmetele ning pakutavad teenused ja projektid EMSLi juhataja on kutsunud Orpheuse nõustavasse kogusse, kuid kiire ajagraafiku tõttu oleme sellest ettepanekust loobunud, Vaatamata sellele osaleb EMSLi juhataja strateegia koosolekul. Põhjalikum pidi toimuma Tallinnas 2002.a. sügisel, kuid lükati edasi aegade kokkusobimatuse tõttu. Orpheuse raames toimib võrgustiku liikmete arendamiseks ja kogemuste vahetamiseks abiprogramm RAF (Rapid Aid Fund).

31.05-04.06.2002 viibisid EMSList Kristina Mänd ja Katrin Kala Brüsselis, Belgias ning osalesid Euroopa Liidu laienemise koolitusel, Orpheuse võrgustiku aastakoosolekul ja Euroopa Fondide Keskuse aastakonverentsil. Sõitu finantseeris Euroopa Komisjoni Delegatsioon Tallinnas (*"Võrgustike arendamine Euroopa Liidus"* (*Access Networking*)).

- *Balti mere riikide nõukogu*

18.-21.04.2002.a. organiseeris EMSL 20 Eesti ühenduse ja tugikeskuse koordinaatori osalemise Peterburis, Venemaal toimunud Balti mere riikide nõukogu (*Council of Baltic Sea States – CBSS*) MTÜde foorumil. Sõitu finantseeris USA saatkond Tallinnas. Peamine väärtus oli töö erinevates töögruppides, suhtlemine Venemaa ühendustega ning ühishuvide seadmine edasiseks. Järgmine konverents toimub Soomes 2003.a. mais ning seekord korraldab Eesti ühenduste delegatsiooni osavõttu EMÜ Esinduskogu.

- *CSR Euroopa*

08-09.10.2002.a. korraldas EMSL Eestimaa Looduse Fondi (ELF), Postimehe vahelehe Foorumi ja paari äriinimese visiidi Soome suurele korporatiivse sotsiaalse vastutuse seminarile. Seal raames sõlmiti suhted ning neid kaasatakse meie järgmise aasta tegemistesse.

2.4.3 Välissuhted ja -sõidud

EMSLil on toimivad suhted kõikide Kesk- ja Ida-Euroopa keskustega. Lisaks on EMSL olnud aktiivne saatkondade ja välisesindustega suhtlemises. Mitmeid kordi on EMSLi inimesed kohtunud Ameerika, Kanada, Norra, Iisraeli, Taani ja Hollandi saatkondade ning Euroopa Komisjoni delegatsiooni juhtide ja töötajatega. Peamiselt on teemaks Eesti kolmas sektor ja EMSLi tegevus, EKAK, Euroopa Liit ja Eesti vajadused abisaamiseks.

Oluline oli ka 17.06.2002.a. toimunud Eestis visiidil viibiva Hollandi kroonprintsipi Willem-Alexanderi ja printsess Maxima kohtumine erinevate ühenduste esindajatega: Kristina Mänd

(EMSL), Agu Laius (Jaan Tõnissoni Instituut/ Eesti mittetulundusühenduste ümarlaua esinduskogu), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Kristjan Pomm (Eesti Skautide Ühing/ Eesti Noorteühenduste Liit) ja Gulnara Roll (Peipsi Koostöö Keskus). Räägiti Eesti kolmanda sektori edust, piiriülesest koostööst, vabatahtlikkusest, ühenduste ja avaliku sektori suhetest, noorteühenduste suutlikkusest, EKAKist ja EMÜ Esinduskogust, Sorose fondide rollist ja tulevikust ning maa- ja linnapiirkonna ühenduste erinevustest.

Lisaks on EMSLi töötajad kutsutud ka kõnelema mitmetele rahvusvahelistele üritustele.

1) 22.-24.02.2002.a. Kiiev, Ukraina

Rahvusvaheline Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Abi Agentuur (USAID) seminar (*8th Annual Meeting of Democracy Network and NGO Development Programs Directors*). Ettekanne teemal "DemNeti abiprogrammide kogemused ja õppetunnid Eestis. USAID abi efektiivne kasutamine ja soovitused tulevikuks". Kristina Mänd. Sõitu finantseeris USAID. Osalejaid olid USAID kontorite juhid, teiste Ameerika fondide juhid Kesk- ja Ida-Euroopa riikides. Peamine õppetund on vajadus kaasata abisaajat rohkem tegevuse planeerimisetappi.

2) 19.-21.03.2002.a. Ottawa, Kanada

Kanada ühenduste ja valitsuse konverents Accord Forum, Voluntary Sector Initiative. Ettekanne Kanada riigiametnikele, poliitikutele ning ühenduste esindajatele teemal "Eesti õppetunnid ja kogemused EKAKi elluviimisel". Kristina Mänd. Sõitu finantseeris Kanada valitsus. Peamine arutelu toimus Accordi (Kanada EKAK) edasiste sammude, rakendamise ning finantseerimise üle.

3) 26.-30.03.2002.a. Okinawa, Jaapan

Aasia ühenduste ja fondide konverents-seminar "Aasia dialoogis maailmaga". Ettekanne teemal "Mis ajendab kodanikuühiskonda Euroopas – Eesti kui Euroopa näide". Kristina Mänd. Sõitu finantseeris Avatud Ühiskonna Instituut. Osalejad olid kõikide Aasia riikide ühendustest, Lõuna-Ameerikast, Lõuna-Aafrikast, Poolast, Maltalt, Indiast, Palestiinast jne. Konverents oli vajalik heade suhete loomiseks Aasia ühendustega ning suurepärane võimalus jagada Eesti kogemusi sellises maailmanurgas.

4) 19.-22.09.2002.a. Kopenhaagen, Taani

ASEM4People oli eelkonverents poliitilisele ASEM4 (Asia-Europe Meeting) konverentsile, kus said kokku 15 Euroopa Liidu ja kümne Aasia riigi juhid. Poliitilise konverentsi eesmärk on tugevdada suhteid Euroopa ja Aasia vahel. Konverentsid toimuvad iga kahe aasta tagant. Seekordsel Aasia ja Euroopa ühenduste kohtumisel olid teemadeks globaliseerumine, inimeste keskne turvalisus ja sotsiaalsed, majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused Euroopas ja Aasia. 600 osalejat, kes esindasid rohkem kui 30 riiki Aasiast ja Euroopast. Osales Riin Kranna. Sõidukulud kattis kutsuja.

5) 25.-26.09.2002.a. Budapest, Ungari

Avakõne Budapestis toimunud seitsmendal kodanikuühenduste festivali CIVILIADA 2002 põhikonverentsil "Independence and Partnership: Civil Society for a European Hungary". Teemaks EKAK, selle menetlemise protsess ning kodanikuühiskonna arengutendentsid Eestis. Esinemine järgneval seminaril samal teemal. Iga-aastase ürituse eesmärk on edendada dialoogi kolmanda sektori siseselt ja teiste sektoritega, pöörata tähelepanu kodanikuühiskonnale Ungaris ning tõsta avalikkuse teadlikkust. 2002.a. oli erilise tähelepanu all Euroopa integratsioon ning riigi ja kodanikuühiskonna vahelised suhted. Näitusel tutvustas oma tegevust üle 150 Ungari kodanikuühenduse. Kristina Mänd. Sõidukulud kattis kutsuja.

6) 05.-10.10.2002.a. Praha, Tšehhi

Caritas Euroopa poolt korraldatud Euroopa laienemist käsitlev konverents. EMSL oli kutsutud sinna Caritas Eesti poolt. Konverents oli asjalik, osalejaid oli kõikidest Caritas Euroopa ühendustest. Jagasime Eesti kogemust ühendustest, tulevikukonvendist ning filantroopiast. Ka käisime raadio Vaba Euroopa Eesti toimetuses. Kristina Mänd. Sõidukulud kattis kutsuja.

7) 04.-06.11.2002.a. Strasbour, Prantsusmaa

Euroopa Nõukogu kodanike foorumi “*NGOs – key players in democratic governance*”. Kutsuti Kristina Mänd, kuid kuna ajaliselt ei olnud võimalik sõita, siis saatis EMSL esindajana sinna EMSLi liikmesorganisatsiooni esindaja Eesti Nägemispuuetega Inimeste Fondist (ENIF) ja EMÜ esinduskogu liikme Ülle Lepa, kes esines ettekandega EKAKist. Kaasas oli Tõnis Lukas Kultuurikomisjonist. Sõidukulud kattis kutsuja.

8) 03-04.12.2002.a. Brüssel, Belgia

Kodanikuühenduste ja kodanikuühiskonna arengut käsitlev Euroopa Liidu ümarlaud "Kodanikuühiskond ning valitsemine". EMSLi esindas nõukogu liige Mall Hellam, kes tegi ka vastava ettekande kodanikuühiskonna ettevalmistamisest ja informeeritusest Euroopa Liiduga liitumisel. Ümarlaua korraldasid Euroopa Parlamendi liige Walesist Eluned Morgan, Walesi Vabatahtlike Ühenduste Nõukogu ja Walesi Euroopa Keskus. Sõidukulud kattis kutsuja.

Seoses komanderingutega on toimunud areng selles suunas, et enamikele üritustele on EMSL kutsutud kui üks esinejatest, mis annab võimaluse tutvustada Eesti saavutusi kodanikuühiskonna arendamisel, EMSLi ja tema tegevusi. Kõik komanderingud on kaetud kutsujate poolt või projektidest.

IV KOKKUVÕTE

EMSL on enamuse oma 2002.a. eesmärkidest täitnud. Tegemata on raamatukoguga seotud küsimused. On selge, et meil on liiga vähe inimesi ja tegeleme liiga põhjalikult liiga paljude küsimustega. Ülesannete ja teemade juurde võtmisest peame loobuma, kuid tänu oma võrgustikule ja headele suhetele enamike ühendustega, saame ideid ja ülesandeid delegeerida ning jagada. Olukord muutuks kergemaks kui saaksime lahenduse tugivõrgusiku rahastamisele riigi eelarvest ning oma suhetele Tallinna linnaga.

Meie sissetulek projektidest oli kõrgem kui prognoositud, sest juurde tuli üks võimalus, millest me varem teadlikud ei olnud. Eriti aktiivseks on muutunud suhtlemine äri sektoriga ning oleme leidnud EMSLi poolt ka erinevatele firmadele võimalikke koostöökohti.

EMSL sai 2002.a. oma tegevuseks lisaks teenuste müügist, liikmemaksudest ning vahendustasudest saadud tulule ressursse ka teistest allikatest:

- Ameerika Ühendriikide Saatkond
- Avatud Eesti Fondi Ida-Ida koostööprogramm
- Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP)
- Charles Stewart Motti erafond
- EAS Regionaalarengu Agentuuri Kohaliku omaalgatuse programm
- Euroopa Fondide Keskuse Orpheuse programm
- Euroopa Komisjoni Delegatsioon Eestis (Phare)
- Freedom House
- Hollandi Saatkond
- Norra Saatkond
- Rahvusvahelise mittetulundusliku seadusandluse keskuse (ICNL)
- Shernoffi perekonna erafond
- Suurbritannia Saatkond
- Eraannetused: Mall Hellam, Jaak Vösa, Mari Suurväli, Margit Säre

Täname kõiki toetajaid, sõpru, koostööpartnereid ja vabatahtlikke.

V TULUDE JA KULUDE ANALÜÜTILINE ARUANNE 01.01.–31.12.2002.A.

SISSETULEK 2002		EEK
1.	Liikmemaksud	76 400
	Projektid ja sihtfinantseerimine (2-15)	
2.	Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP)	
	2.1 BAPP - EMSLi tugikeskuste koordineerimine	443 700
	2.2 BAPP – tugikeskused kokku	1 515 004
	2.3 BAPP – filantroopia arendamine	152 000
	2.4 BAPP sõidutoetus T. Riisalo (BAPP)	17 888
3.	EU Access 1999	164 372
4.	EU Networking projekt	29 952
5.	Briti Saatkond (Ühendused ja KOV)	150 585
6.	Charles Stewart Motti Erafond	222 379
7.	US Saatkond (Jätkusuutlikkuse projekt)	291 030
8.	US Saatkond (Ühendused Venemaale projekt)	96 805
9.	ICNL (ühisprojekt)	39 926
10.	Norra Saatkond (Euroopa projekt)	39 916
11.	Freedom House (MTÜ jätkusuutlikkuse indeksi arvutamine)	50 324
12.	Shernoff Family Fond	32 946
13.	TTÜ uuringud	33 830
14.	Ettevõtluse Arendamise SA (EL struktuurfondid)	59 765
15.	Hollandi Saatkond (koolitusprojekt)	110 025
16.	Annetused	1 655
17.	Sissetulek trükiste müügist	10 437
18.	Sissetulek osalemistasudest ja teenustest	96 980
19.	EMSLi sõidukulude tagasimaksmine	140 371
20.	Pangaintressid	2 842
	KOKKU SISSETULEK	3 779 132
	KULUTUSED 2002	
1.	Tööjõuga seotud kulud	710 184
2.	Rent ja majanduskulud	123 600
3.	Side	55 180
4.	Post	12 138
5.	Kontorikulud	16 610
6.	Ajalehed, ajakirjad, raamatud	78 524
7.	Infolehe väljaandmine	11 960
8.	Kontori mööbel	5 125
9.	Kontori tehniline varustus ja korrashoid	10 314
10.	Auditeerimine	6 500
11.	Juriidilised kulud	3 466
12.	Osavõtt konverentsidest	21 844
13.	Liikmemaksud	5 263
14.	Reklaamikulud	4 248
15.	Transpordi teenused	18 691
16.	Rahvusvaheline transport	221 678
17.	Päevarahad	62 725
18.	Pangateenused	5 099
19.	Tugikeskustele edasimakstav toetus	1 515 004
20.	Muud tegevuskulud	62 799
21.	Projektilkulud (koolitajad, koolitusteenused, vahendite rent)	122 288

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL)

22.	Ümarlauad maakondades	51 230
23.	Toitlustamine koolitustel	84 859
24.	Ööbimis- ja hotellikulud	86 136
25.	Tõlketeenused	6 133
26.	Filantroopia projekti juhtimine	119 000
27.	Koolitusruumide rent ja vahendid	35 508
KOKKU KULUD		3 456 106
	2002. aastal tehtud, kuid tasumata kulud	18 743
RAHALISTE VAHENDITE KASV 2002 AASTAL		341 769

VI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

BILANSS

Kroonides

	31.12.2002	31.12.2001
<i>AKTIVA</i>		
<i>Käibevara</i>		
1. Raha ja pangakontod	628 471	286 702
4. Mitmesugused nõuded		
Muud lühiajalised nõuded	240	
5. Viitlaekumised		
Intressid	2 469	3 426
<i>Käibevara kokku</i>	<i>631 180</i>	<i>290 128</i>
<i>Põhivara</i>		
9. Materiaalne põhivara ¹		
Muu inventar ja sisseseade (soetusmaks)	526 172	526 172
Akumuleeritud põhivara kulum	-416 302	-328 311
	<i>Kokku</i>	<i>109 870</i>
	<i>Põhivara kokku</i>	<i>109 870</i>
	<i>AKTIVA KOKKU</i>	<i>741 050</i>
		<i>487 989</i>
<i>PASSIVA</i>		
<i>Lühiajalised kohustused</i>		
13. Võlad hankijatele		
Hankijatele tasumata arved	21 241	3 455
15. Maksuvõlad	240	
17. Eraldised	492 348	
	<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>	<i>513 829</i>
	<i>Kohustused kokku</i>	<i>513 829</i>
		<i>3 455</i>

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL)

*Omakapital*¹

29. Eelmiste perioodide tulem	484 534	844 993
28. Aruandeaasta tulem	-257 313	-360 459
	<i>Omakapital kokku</i>	<i>484 534</i>
	<i>PASSIVA kokku</i>	<i>741 050</i>
		<i>487 989</i>

TULEMIARUANNE*Vastavalt kasumiaruande skeemile nr 1, kroonides*

	Aruande periood 1.01.-31.12.2002	Eelmine periood 1.01.-31.12.2001
<i>Tulud</i>		
1. Realiseerimise netokäive	107 417	125 944
4. Muud tulud	3 668 873	1 915 871
sh liikmemaksud	76 400	83 400
Projektide sihtfinantseerimine	3 450 447	1 818 117
Annetused	1 655	
Muud	140 371	14 354
<i>Tulud kokku</i>	<i>3 776 290</i>	<i>2 041 815</i>
<i>Kulud</i>		
6. Mitmesugused tegevuskulud	3 219 634	1 541 303
7. Tööjõu kulud	710 184	794 202
palgakulu	531 970	597 140
sotsiaalkulu	178 214	197 062
8. Kulum		
põhivara kulum	87 991	77 308
9. Muud kulud	18 636	
<i>Kulud kokku</i>	<i>4 036 445</i>	<i>2 412 813</i>
<i>Tulem tegevusest</i>	<i>- 260 155</i>	<i>370 998</i>
10. Finantstulud		
Muud intressi- ja finantstulud	2 842	10 539
<i>Finantstulud kokku</i>	<i>2 842</i>	<i>10 539</i>
<i>Aruandeaasta tulem</i>	<i>-257 313</i>	<i>360 459</i>

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	2002	2001
<i>Kassa ja pangakontode seis aasta alguses</i>	286 702	541 710
Rahavood äritegevusest		
Aruandeaasta puhaskasum	235 035	-360 459
Amortisatsioon	87 991	77 308
<i>Korrigeerimine käibekapitali kirjete muutustega</i>		
Mitmesugused nõuded	-240	
Viitlaekumised	+957	-3 426
Arveldused hankijatega	+17 786	+3 455
Maksuvõlad	+240	
<i>Rahavoo kassapõhiseks korrigeerimine</i>	<i>18 743</i>	<i>29</i>
<i>Rahavood majandustegevusest kokku</i>	<i>341 769</i>	<i>-255 008</i>
<i>Kassa ja pangakontode jääk aasta lõpul</i>	628 471	286 702

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1 – ARVESTUSPÕHIMÕTTED

2002. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti heast raamatupidamistavast. Eesti hea raamatupidamistava põhinõuded on esitatud Eesti Raamatupidamistoimkonna juhendites. Arvesse on võetud muudatusi mis tulenevad raamatupidamise seadusest, mis kehtib alates 1.01.2003.a.

Välisvaluutas toimunud tehingud

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tuluna või kuluna.

Materiaalne põhivara

Põhivaraks loetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 5000 krooni. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja põhivara kasutuselevõtuga otseselt seonduvatest kuludest. Materiaalset põhivara amortiseeritakse lineaarsel meetodil. Inventari amortisatsiooninorm on 25% aastas.

Eraldised

Eraldised on EMSL kohustuse liik, mille kajastamine aruandes on seotud sihtfinantseerimisega. Eraldised on moodustatud projektiga seotud kuludele, mis tekivad järgneval perioodil ning millele finantseerimine on laekunud aruandeperioodil. Eraldiste suurus määratakse üksikute projektide tegevusega seotult tekkida võivate kulude inventeerimisega ning arvestades finantseerimisega seotud tingimusi.

Tulude ja kulude arvestus

Tulud liikmemaksudest kajastatakse vastavalt nende laekumisele. Tulud muust majandustegevusest kajastatakse tekkepõhiselt. Sihtfinantseerimine kajastatakse brutomeetodil. Vastavalt sellele meetodile kajastatakse kõiki EMSL poolt koordineeritud ja vahendatud projektide tulusid ja projektide finantseerimist kui EMSL tulusid raha laekumise perioodil ja kulusid, kui EMSL kulud vastavalt perioodil tehtud kuludele.

LISA 2 – PÕHIVARA

Põhivara rühmad	Algsaldo	Kulum	Lõppsaldo
	01.01.2002	31.12.2002	31.12.2002
Muu inventar, tööriistad, sisse- seade ja muud	527 172	416 302	109 870

LISA 3 – ERALDISED

Eraldise tekkimise alus	Eraldise liik	Projekti tähtaeg	summa
Aruandeperioodil realiseerimata mittetulundusprojektid	tegevuskuludeks	2003	492 348

AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Oleme kontrollinud Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 31.12.2002 lõppenud majandusaasta kohta koostatud aastaaruannet. Aruande koostamine on mittetulundusühingu juhatuse ülesanne. Meie ülesanne on anda auditi tulemustele tuginedes hinnang raamatupidamise aastaaruande kohta.

Auditi oleme läbi viinud kooskõlas Eesti Vabariigi audiitortegevuse eeskirjadega. Nimetatud eeskirjad nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritatakse viisil, mis võimaldaks küllaldase kindlusega hinnata, kas raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ja ebatäpsusi.

Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi ning seisukohavõttu raamatupidamise aastaaruande esituslaadi suhtes tervikuna. Usume, et meie poolt sooritatud audit annab piisava kindluse arvamuse avaldamiseks raamatupidamise aastaaruandes esitatu kohta.

Oleme seisukohal, et aruanne on koostatud kooskõlas Eesti Raamatupidamise seadusega, bilanss üldmahuga 741 050 krooni seisuga 31.12.2002 ja 2002. aasta tulem -257 313 krooni kajastab oluliselt õigesti ja õiglaselt Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu finantsseisundit seisuga 31.12.2002 ja 2002. aasta tulemust.

Tallinn 26. märtsil 2003.a.

Taavo Savik
vannutatud audiitor